

Màster en Gestió Cultural UOC-UdG

Juliol de 2017

Treball de final de màster:

ESTUDI D'INVESTIGACIÓ SOBRE
INTERESSOS CULTURALS EN FAMÍLIES AL
BARRI DE L'AVINGUDA D'ALCORA DE
CASTELLÓ DE LA PLANA

| Projecte de consultoria |

Autora: Dolça Flors Mas

Director: Juan Antonio Mira Rico

Agraïments:

En primer lloc, com no podia ser d'una altra manera, agrair a Juan Antonio Mira Rico, tutor d'aquest treball, pel seu recolzament i suport. Per la seva confiança en el meu treball i sobretot pels ànims i l'optimisme que m'ha transmès des del primer contacte.

En segon lloc, agrair al CEIP Jaume I i l'escola infantil la Lluna, especialment a Laia Ruiz i Sònia Gil, per implicar-se des del primer moment en el projecte i fer d'intermediàries amb les famílies entrevistades. Sense elles, aquest treball no hauria estat possible.

Al mateix temps, a l'Associació de Veïns el Maset Blau per la informació que m'han facilitat, per la seva disponibilitat i pel treball que fan al barri.

Agrair també a totes les famílies que han participat de l'estudi i s'han ofert per ser entrevistades. Gràcies per la seva sinceritat i disposició. Desitjo que aquest document pugui servir per millorar la vida al barri.

Finalment, agrair el suport i la paciència a família, amigues i amics. Dedique el treball d'una manera especial a Kike Pérez, per fer-me costat en tots els moments, sense condicions.

| ÍNDEX |

Agraïments 	1
1. Introducció i plantejament del projecte.....	3
2. Contextualització, justificació i viabilitat del projecte.....	3
3. Objectius de la investigació.....	7
4. Hipòtesi i metodologia.....	10
5. Estat de la qüestió i marc teòric.....	12
6. L'entrevista.....	21
7. Resultats i anàlisi.....	23
8. Propostes d'intervenció.....	35
9. Conclusions.....	37
Bibliografia 	38
Annexos 	41

1. Introducció i plantejament del projecte

El treball que desenvolupe en aquest document és l'inici d'un projecte més ampli. L'estudi sorgeix de la motivació per elaborar un pla d'espai cultural i educatiu per a famílies i infància al barri de l'Avinguda d'Alcora de Castelló de la Plana. El primer pas per elaborar aquest projecte més ambiciós és, per a mi, conèixer els interessos culturals de les futures persones usuàries de l'equipament. És a partir del coneixement d'aquesta realitat com podré centrar i adaptar millor la meua proposta d'intervenció cultural en un futur. D'aquí sorgeix el projecte, de la necessitat de conèixer la realitat d'un barri concret per tal d'adaptar al màxim una política cultural i educativa determinada. Amb l'estudi pretenc, per tant, diagnosticar una realitat per tal d'elaborar, en un futur, polítiques adaptades. Comparteixo per tant, el plantejament fet per Martinell i Coelho (2015, p. 29) quan diuen que *«és difícil la formulació d'una política per a un context determinat si no es poden elaborar solucions i propostes idònies per a la seva realitat»*. A partir de les conclusions extretes de l'estudi, es podrà concretar millor la política cultural a desenvolupar.

És per tant, un **estudi de consultoria** en el que indagaré sobre els costums, interessos i necessitats culturals de les persones veïnes del barri de l'Avinguda d'Alcora de Castelló de la Plana. Concretament, m'interessa conèixer els interessos de les mares i pares d'infants d'entre 0 i 6 anys. Aquest fet es deu a que, el projecte concret a desenvolupar, està pensat per a famílies amb fills menors de 6 anys. Tot i que hauria estat interessant conèixer l'opinió d'un rang major de població, les possibilitats són limitades. Per això he intentat acotar al màxim el radi d'acció.

2. Contextualització, justificació i viabilitat del projecte

| CONTEXTUALITZACIÓ |

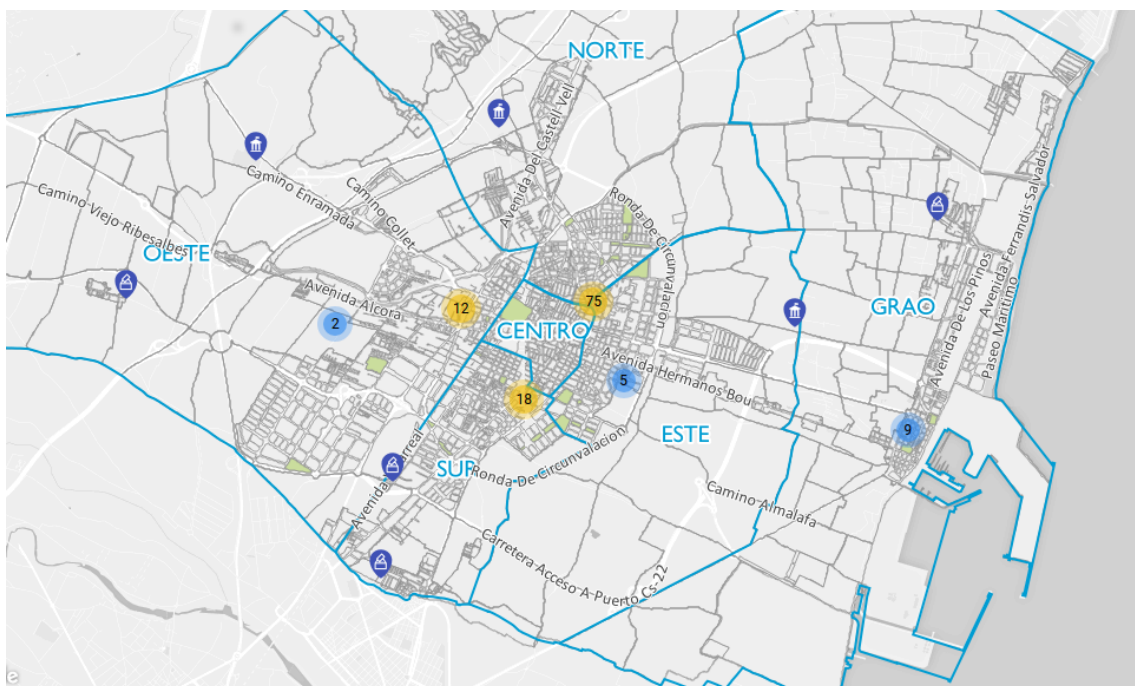
Castelló de la Plana, ubicada al llevant valencià, és una ciutat petita, d'uns 180.000 habitants. La seva població es reparteix entre el nucli urbà i tot un conjunt de barris perifèrics que ara, en alguns casos, comencen a tenir serveis i a integrar-se en la vida a la ciutat.

La ciutat es divideix en 6 districtes, molt amplis i amb poca entitat pròpia (lòm. 1). El cas de l'Avinguda d'Alcora, el barri en el que he centrat aquest estudi, pertany al districte Oest, juntament amb altres barris com el de la Universitat Jaume I, el barri de Crémor i alguns grups, com el grup Reis. He triat aquesta zona, per tractar-se d'un barri perifèric ben definit, amb gran quantitat de famílies joves. Al mateix temps, compta amb alguns equipaments municipals

propis, ara mateix i en la seva majoria, buits de contingut. Aquest fet dóna al barri cert potencial en quant a les possibilitats de creació de nous equipaments municipals, que es podrien ubicar als espais ja disponibles i escassament explotats.

Làm. 1. Plànol de la ciutat de Castelló dividida per districtes

Font: www.castello.es/geoportal/

És un zona que, fins fa uns anys, era concebuda com a molt perifèrica i quasi desconeguda per la població que vivia en zones més cèntriques. Això era degut, bàsicament, per trobar-se a l'altre costat de la via del tren, una barrera arquitectònica i psicològica important per a la població, que ha mantingut aïllada la zona fins fa uns 20 anys. Durant aquest període, la ciutat ha experimentat un creixement important. Aquest fet, sumat al soterrament de la via, ha servit per unificar la ciutat i ha ajudat a la integració d'aquestes zones a la vida de Castelló. Arran aquests canvis, moltes famílies han decidit traslladar-se i organitzar les seves vides en aquella zona, per la seva situació geogràfica, i la nova percepció que es té del barri. Tot i això, continua sent un conjunt amb serveis limitats.

Castelló, com he comentat, és una ciutat amb un gran nombre de barris perifèrics, molts d'ells oblidats per l'administració. En aquestes zones, l'acció hauria de ser encara més

contudent per ser zones amb gran nombre de població en risc d'exclusió social, aïllament i pobresa. Tot i això, acostumen a ser zones oblidades, amb pocs serveis i poc cures per les administracions. Per aquest motiu, cal una acció concreta i centrada en les necessitats reals d'aquests grups de població, per tal de respondre a les seves demandes i garantir en aquestes zones la participació i l'accés a la cultura.

Al mateix temps, cal dir que l'atenció a la petita infància de forma integral acostuma a ser una de les grans oblidades dins el món educatiu i cultural. És per això que, especialment en barris perifèrics, l'atenció a infants i les seves famílies es troba totalment òrfena de projectes i recursos. Les famílies són els principals agents educatius, per tant no podem entendre l'educació sense tenir-les en compte. És per això que considere necessària la participació d'aquestes d'una forma real i efectiva en els projectes educatius i culturals pensats per a la infància que puguin sorgir arreu del territori. Cal preguntar als i les protagonistes quines són les seves necessitats, què troben a faltar com a barri, i planificar polítiques culturals i educatives en funció de mancances detectades i demandes fetes pels i les veïnes. Sense això, les polítiques elaborades poden arribar a suposar un malbaratament de recursos, al mateix temps que resultar indiferents a la població per no estar connectades amb les seves necessitats.

Compartisc la reflexió feta per Martinell i Coelho (2015, p 24) en relació a la necessitat de detectar necessitats culturals com a base per al desenvolupament de polítiques:

«Hem de considerar que una política cultural pretén donar una resposta a unes necessitats culturals més o menys expressades, aspecte de resolució difícil pels problemes que presenta tipificar les necessitats culturals generals per la seva doble dimensió individual i comunitària. Malgrat aquesta observació, creiem que la definició d'unues necessitats culturals mínimes, en una societat determinada, és una font d'orientació d'una acció política».

Pense que aquest és un projecte necessari per a la ciutat perquè no n'existeixen de semblants en l'actualitat: ni projectes de consultoria sobre necessitats poblacionals (de qualsevol tipus), ni iniciatives que tinguin com finalitat treballar cultura, educació, infància i família de manera conjunta.

A l'hora de vertebrar un territori, accions com la que tenim al davant ajuden a configurar una idea de com són i com hi viuen les persones. Sense aquesta informació, les polítiques culturals derivades poden resultar buides de contingut i poc adaptades a allò que la població necessita en realitat. És necessari, per tant, partir d'estudis sobre interessos culturals en la població sobre la que es vol iniciar una acció. I aquesta és una pràctica poc habitual en el context de Castelló.

| JUSTIFICACIÓ |

El dret a la cultura és reconegut per nombrosos reglaments nacionals i internacionals com un dret humà innegable i pel que les administracions públiques han de vetllar. Començant per estaments i documents més globals, l'**article 27 de la Declaració Universal dels Drets Humans** (1948) diu: *«tota persona té dret a participar lliurement de la vida cultural de la comunitat, a gaudir de les arts i a participar i beneficiar-se del progrés científic»*. A nivell comunitari, és el **Tracta de Niça** que entra en vigor l'any 2003, en el que podem veure una nova referència a la cultura. Concretament, l'**article 151** diu: *«la Comunidad contribuirá al florecimiento de las culturas de los Estados miembros, dentro del respeto de su diversidad nacional y regional, poniendo de releve al mismo tiempo el patrimonio cultural común»*.

Al seu temps, a un nivell més concret, la **Constitució Espanyola** (1978) torna a parlar de la cultura com un dret i com una obligació de les institucions la seva promoció en els **articles 44, 46 i 48**. Aquest diuen, respectivament:

- *«Los poderes públicos promoverán y tutelarán el acceso a la cultura, a la que todos tienen derecho».*

- *«Los poderes públicos garantizarán la conservación y promoverán el enriquecimiento del patrimonio histórico, cultural y artístico de los pueblos de España y de los bienes que lo integran, cualquiera que sea su régimen jurídico y su titularidad. La ley penal sancionará los atentados contra este patrimonio».*

- *«Los poderes públicos promoverán las condiciones para la participación libre y eficaz de la juventud en el desarrollo político, social, económico y cultural».*

És cert, però, que és una tendència i una realitat que les polítiques culturals s'articulen des d'estaments el més propers a la població possibles, per ser aquests els que tenen més informació de l'entorn, les característiques, interessos i necessitats de la població. D'aquesta manera, les polítiques desenvolupades poden ser el més adaptades possibles a cada realitat. En aquest sentit, els Ajuntaments tenen una gran responsabilitat com un dels gestors principals de la vida cultural de la població. Al seu temps, tenen un seguit de responsabilitats a les que haurien de respondre. Citant a Baltà i Pascual (2015, p. 19) *«avui els governs locals són imprescindibles, per la seva proximitat a la ciutadania i pel seu compromís democràtic, en qualsevol estratègia de desenvolupament, arreu del món»*. Les ciutats han anat augmentant el

seu protagonisme com a gestores des de la Segona Guerra Mundial, agafant cada cop un paper més destacable dins les polítiques públiques. «*Les ciutats constitueixen la institució democràtica més pròxima a la ciutadania*» (Baltà i Pascual, 2015, p. 20).

En el cas de la ciutat de **Castelló**, va ser declarada fa poc temps **Ciutat Educadora**. Volia fer referència a la **Carta de les ciutats educadores** en la que es defineixen els seus principis i s'enumeren algunes de les responsabilitats que haurien d'assumir. Seguidament s'enumeren aquelles que es troben més relacionades amb el projecte que m'ocupa.

5. «*Els ajuntaments exerciran amb eficàcia les competències que els corresponguin en matèria d'educació. Sigui quin sigui l'abast d'aquestes competències, hauran de plantejar una política educativa àmplia i de caràcter transversal i innovador i incloure totes les modalitats d'educació formal, no formal i informal i les diverses manifestacions culturals, fonts d'informació i vies de descobriment de la realitat que es produeixin a la ciutat*».

10. «*El govern municipal haurà de dotar la ciutat dels espais, equipaments i serveis públics adients al desenvolupament personal, social, moral i cultural de tots els seus habitants, amb atenció especial a la infància i la joventut*».

14. «*La ciutat procurarà que les famílies rebin la formació que els permeti ajudar els seus fills a créixer i a fer ús de la ciutat, dins l'esperit de respecte mutu. (...)*»

El projecte que tinc ara mateix a les mans, respon a tots els requeriments legals exposats anteriorment. Queden, per tant, evidenciades dues necessitats: la necessitat de Castelló com a ciutat de que es comencen a realitzar estudis en els que conèixer la realitat dels seus habitants, a partir dels quals començar a repensar les polítiques culturals; i la responsabilitat de l'Ajuntament, per imperatiu legal, d'aplicar polítiques encaminades a protegir i garantir aquests drets de la població.

3. Objectius de la investigació

Els objectius de la investigació s'han vist fortament condicionats pels mitjans existents i el temps per a la realització de la investigació. S'han hagut d'adequar a les meves possibilitats i experiència com investigadora i a la realitat en la que es desenvolupa l'estudi. Els objectius queden resumits, a grans trets, en tres categories:

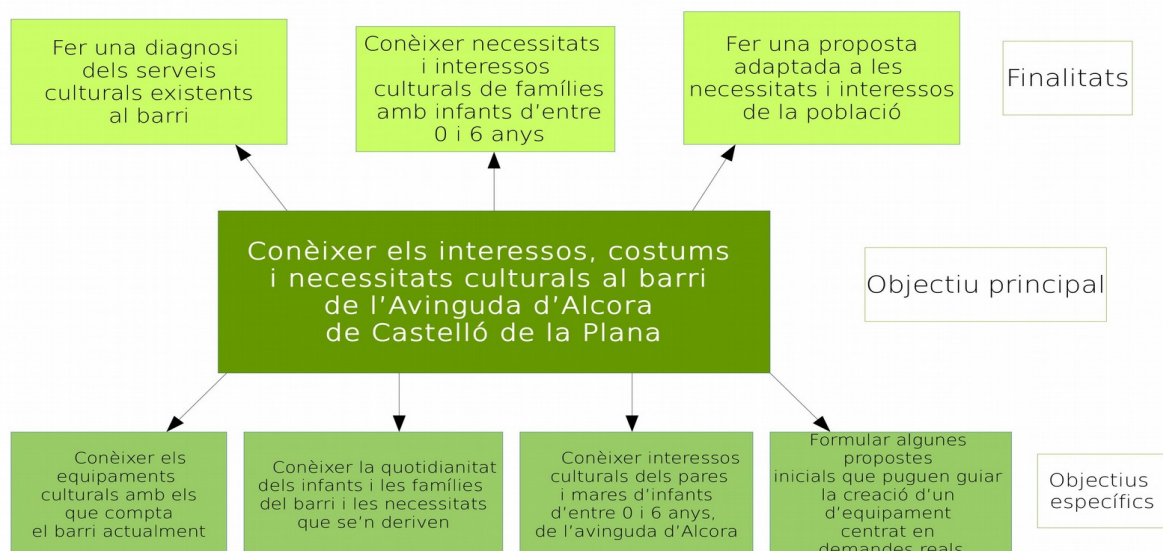
- diagnosi de serveis al barri
- diagnosi d'interessos i necessitats entre veïnes i veïns
- propostes concretes d'intervenció

Els dos primers objectius, he pogut treballar-los a partir de la informació extreta de les entrevistes i el seu posterior anàlisi. Com veurem més endavant, l'entrevista tracta bàsicament temes relacionats amb hàbits culturals, administració del temps lliure i oci en família, i opcions que ofereix el barri i la ciutat a nivell cultural. Aquests dos objectius han de servir per conèixer la realitat existent a dia d'avui, per tal de conèixer les carències i els punts forts de la zona i establir unes línies d'actuació adequades al barri.

Pel que fa al tercer objectiu, l'he treballat a partir d'una feina de reflexió posterior. Prenent com a punt de partida les conclusions i resultats de les entrevistes. El tercer objectiu intenta anar una mica més enllà i marca com a meta fer propostes concretes adequades per aquest grup de població en funció d'allò expressat a les entrevistes.

Presente un arbre-esquema (fig. 1) amb la definició dels objectius de la investigació:

Fig. 1. Arbre-esquema d'objectius de la investigació.
Font: elaboració pròpia

Respecte als objectius específics, que pretenen respondre a les finalitats de la investigació i a les tres grans categories de les que he parlat anteriorment, he de dir el següent:

- **Conèixer els equipaments culturals amb els que compta el barri actualment.**
 - Per estudiar una realitat primer és important conèixer-la. És per això que un dels objectius de l'estudi és fer un diagnòstic de la realitat cultural del barri a nivell de propostes i equipaments, ja siguin de l'àmbit públic o privat. Centrant-me especialment en els equipaments que ofereixen activitats a infants i famílies.

- **Conèixer la quotidianitat dels infants i les famílies del barri i les necessitats que se'n deriven.**
 - M'interessa saber quin és el dia a dia de les persones que entrevistaré ja que, a partir d'aquesta realitat, puc ajustar la meua futura proposta a aquelles necessitats més immediates i urgents per a les usuàries. Per cobrir aquest objectiu, per tant, m'interessa saber amb quines dificultats vinculades a la criança dels infants es troben aquestes famílies, així com quines necessitats detecten en els seus fills i filles a nivell cultural i relacional, així com d'oci i temps lliure.

- **Conèixer interessos culturals de la població, pares i mares d'infants d'entre 0 i 6 anys, de l'avinguda d'Alcora.**
 - Més enllà del seu dia a dia, vull saber què és allò que els interessa a nivell cultural. Què els agradaria que el seu barri els oferís per tal de garantir l'accés a la cultura i la participació cultural ciutadana. Quines són les seves prioritats i preferències culturals, així com quina opinió tenen sobre allò que seria més necessari d'oferir al barri per tal de potenciar la comunicació entre veïns i veïnes de totes les edats.

- **Fer propostes ajustades a la seva realitat, necessitats i interessos.**
 - Finalment, partint de l'anàlisi de les dades extretes de les entrevistes realitzades, a mode de proposta inicial, tinc com objectiu fer algunes pinzellades sobre possibles propostes culturals ajustades a allò detectat i demandat per les persones contactades per tal de cobrir necessitats i interessos detectats al llarg de l'estudi. Aquesta part final, correspon amb l'inici del següent projecte, la proposta a oferir a l'Ajuntament per ubicar un espai cultural al barri de l'Avinguda d'Alcora amb la mirada posada en la infància.

4. Hipòtesi i metodologia

La hipòtesi del treball d'investigació parteix d'una pregunta inicial, la pregunta de recerca. Seguint la **proposta de Janesick**, a l'iniciar el procès d'investigació m'he fet la pregunta que proposa, que és: «*què vull saber per mitjà de l'estudi?*» (Castellanos, 2016, p. 23). Intentant respondre a aquesta pregunta, el que m'interessa és saber quines són les necessitats culturals que tenen els veïns i les veïnes del barri amb infants menuts. Em pregunte, principalment, i de forma general, per les seves inquietuds i mancances. Aquesta pregunta de recerca, més àmplia que la hipòtesi, em permetrà analitzar altres possibilitats que donaran també més amplitud i versatilitat a les futures propostes d'intervenció. La pregunta de recerca és la següent:

Quines són les necessitats culturals dels veïns i veïnes del barri de l'avinguda d'Alcora?

Per tal de poder acotar la recerca, he concretat amb el plantejament de la hipòtesi. En primer lloc, he retallat pel sector de la població a la que m'interessa preguntar, que han estat els pares i mares amb infants menors de 6 anys del barri de l'Avinguda d'Alcora. He decidit dirigir-me a aquest sector de la població per ser aquell per al que, en principi, es troba orientada la proposta d'equipament que tinc en ment i per ser el grup poblacional amb el que acostumo a treballar i que més conec. A més, aquesta és una zona amb gran quantitat de famílies joves amb fills menuts, per tant, una part de la població de la zona a la que considere important preguntar. Tot i això, algunes famílies tenen també fills més grans, raó per la qual les respostes i el radi d'acció també s'acaba ampliant, de forma beneficiosa per al projecte.

En segon lloc, com que un dels objectius de l'estudi és fer propostes d'intervenció concretes, he considerat oportú especificar també en aquest sentit la hipòtesi, especificant en una necessitat en particular. La **hipòtesi** de la que parteixo, per tant, és la següent:

Existeix, per part dels veïns i veïnes del barri de l'Avinguda d'Alcora de Castelló, la necessitat d'un espai cultural en el que passar temps de qualitat amb els seus fills i filles menors de 6 anys

Aquesta és la premissa de la que parteix l'estudi i, tot i que em serveix per marcar un punt de partida inicial a l'estudi, tot fent una suposició inicial, tinc en compte allò que analitzen Glaser i Straus amb la *Grounded Theory* (o teoria fonamentada), tal i com comenta Cantó-Milà (sense any, p. 37). Per tant, la hipòtesi de treball resulta tenir un paper important en el treball i la posterior anàlisi de dades, tot i que tinc en compte la possibilitat d'haver de reformular-la i

mirar més enllà de la hipòtesi per tal d'assegurar-me que no estic deixant de banda informacions transcendentals o crucials per a la investigació. És una hipòtesi prou àmplia que intenta establir un nexa comú entre els objectius específics de la investigació, resultant ser una suposició sobre els resultats obtinguts de les entrevistes, i donant peu a la possibilitat de crear un espai cultural al barri de l'Avinguda d'Alcora.

Tot i la necessitat i la importància d'una hipòtesi per a l'estudi, el treball de camp real ha estat bàsicament centrat i preocupat pel compliment dels objectius establerts, sent la hipòtesi el punt de partida de l'estudi, però no la seva espinada dorsal. Per tant, la hipòtesi ha estat més bé present al principi i final de l'estudi, fent les revisions pertinents dins el procés, però amb una presència més bé secundària.

Aquest és un **estudi de consultoria** sobre interessos culturals en una zona concreta. Es tracta, d'un estudi propi de les ciències socials, que s'emmarca dins la **perspectiva fenomenològica**, «*que estudia l'acció social de l'individu i dels grups*» (Castellanos Pineda, sense any b, p. 8). Des d'aquest punt de vista, el que m'interessa d'aquest estudi i la perspectiva que prenc és la de descobrir quines són les vivències i realitats dels individus, com es relacionen, com és el seu dia a dia en relació a l'oci i la cultura viscuda a nivell familiar.

Pel que fa al **mètode**, l'entenc com «*els procediments que seguim per arribar a un fi*» (Castellanos Pineda, sense any b, p. 10). Cal dir que aquest és un **estudi qualitatiu** (com acostuma a ser habitual dins la perspectiva fenomenològica). El mètode triat és aquest per ser el més adequat a l'objecte d'estudi i a les tècniques que m'ajudaran a recollir la informació. M'interessa més el procés que els resultats, característica pròpia dels estudis qualitius.

El procés de participació a partir del qual les persones entrevistades tenen l'opció d'expressar-se, la relació establerta amb els veïns i veïnes, la vivència i l'intent de comprendre la seva realitat i la meua implicació en el barri, resulten aspectes fonamentals en la investigació que m'han ajudat a extraure les conclusions de l'estudi i a implicar-me en aquesta realitat. Els resultats no resulten importants per ells mateixos, sinó com a eina i informació per a posteriors processos de millora de la qualitat de vida de les persones.

Per ser un procés propi de les ciències socials, les dades que s'han després de les entrevistes han estat bàsicament **dades sociològiques**. Al servir-me de l'entrevista com a mètode de recollida de dades, he obtingut bàsicament paraules, opinions, reflexions, necessitats, ...de les persones entrevistades. «*Com bé defineixen Taylor i Bogdan (2002), la investigació qualitativa és aquella que produeix dades descriptives: les paraules i l'observació de les conductes de les persones investigades*» (Castellanos Pineda, sense any a, p. 5). Per la naturalesa de la informació recopilada, l'anàlisi resulta especialment complex, per haver de recollir i classificar molts tipus d'informació diferent. Tot i això, considere positiva l'elecció de la

modalitat d'entrevista semiestructurada, ja que s'adapta millor al que la investigació necessita i ha servit per obtenir més informació de la que hauria pogut extreure d'una enquesta.

D'altra banda, cal comentar que he partit de les dades concretes per arribar a generalitzar allò observat, servint-me de la **inducció**, com és habitual en el mètode qualitatiu. És a dir, partint de l'opinió i la vivència d'algunes famílies del barri, he fet una generalització cap a la resta de persones amb característiques semblants a les entrevistades. Així he pogut establir una sèrie de generalitzacions que m'han permès extraure conclusions i diagnòstics globals, que em poden servir, al seu temps, per planificar polítiques culturals per a tota la població, tot i saber l'opinió només d'una part d'aquesta.

Tot i això, la generalització de dades la podré fer en el context concret en el que base la investigació, i no més enllà. A diferència d'estudis quantitius, els resultats obtinguts en els qualitius no són generalitzables. Per tant, les conclusions d'aquesta investigació no es poden aplicar a altres barris de Castelló o d'altres municipis per tractar-se de realitats diferents i, per tant, vivències i necessitats diferents.

La tècnica triada per a la recollida de dades, com he comentat, ha estat l'**entrevista semiestructurada**. Al seu temps, per a l'anàlisi de dades, he elaborat una rúbrica (adjunta com annex 2) per tal de bolcar-hi els resultats i poder analitzar-los posteriorment. El mostreig per a la realització de les entrevistes ha estat **propositiu**, procurant tenir una mostra prou significativa, però sense basar-me en models de mostreig probabilístic. La mostra s'ha elaborat a partir de contactes de persones interessades en l'estudi, informades a través dels centres educatius del barri. Tota aquesta informació, relativa a les entrevistes, es troba desenvolupada en el punt 6 del document.

5. Estat de la qüestió i marc teòric

| ESTAT DE LA QÜESTIÓ |

A Castelló, l'activitat cultural i els serveis han estat històricament situats a les zones més cèntriques de la ciutat, deixant desprotegides i descuidades les àrees més perifèriques que solen estar, a més, poblades per persones amb risc d'exclusió social. El barri en el que he fet la intervenció compta amb pocs equipaments, tal i com es pot veure als resultats de l'estudi.

L'espai municipal més sensible de desenvolupar activitats i servir com punt de trobada per a la gent del barri és el *Centre Urban*, espai municipal gestionat actualment per una empresa privada. Val a dir, que es tracta d'un centre més orientat a la tercera edat, amb serveis bàsicament pensats per aquest grup de població, poc interessants, per tant, per a la

població que he estudiat. Com es veurà més endavant en els resultats, algunes persones entrevistades, ni tant sols coneixen l'existència d'aquest centre, i no en fan ús.

Arran del canvi de govern que hi va haver a la ciutat fa dos anys, les possibilitats d'acció i intervenció, així com la resposta positiva per part de la institució front a projectes d'aquesta índole, semblen haver augmentat. És per aquest motiu, entre d'altres, que valdre l'opció de presentar un projecte per tal de crear en un espai municipal, un servei per a infància i famílies en el que oferir espais de joc i propostes culturals. En cas de confirmar la hipòtesi, tindrà sentit tirar endavant el projecte. Si la hipòtesi no es confirma, la proposta no respondrà a cap necessitat real i actual de les persones que viuen al barri i, per tant, la proposta d'equipament perdrà el seu sentit original.

A Castelló no existeixen accions o equipaments encaminats a atendre de forma integral a les famílies i els infants des d'una perspectiva cultural. Els programes i projectes que es desenvolupen des del departament d'infància i família van encaminades bàsicament a treballar amb nuclis familiars en risc d'exclusió social, o amb certes dificultats concretes. Podeu trobar informació sobre els programes que s'ofereixen al següent enllaç:

http://www.castello.es/web30/pages/generico_web10.php?cod1=6&cod2=75

Aquest és, per tant, un projecte absolutament nou dins el context en el que ens trobem, en el que no ha existit (ni existeix encara) una planificació de l'acció cultural i, encara menys, estudis poblacionals per tal de detectar aquestes necessitats i adaptar les accions culturals i polítiques a les demandes de veïnes i veïns.

Per ser un estudi nou i sense precedents a la zona, no hi ha referències anteriors concretes sobre interessos i necessitats culturals entre aquest grup poblacional ni cap altre similar. En aquest sentit, el treball suposarà l'inici d'un nou corpus de coneixement i anàlisi de la realitat de la ciutat. Això només és un punt de partida.

Com a corpus teòric, prenc com a referència tres estudis. Aquestes investigacions m'han servit per tenir una referència i un punt de partida, així com uns documents en els que comparar el meu treball, per ser estudis semblants al que jo he realitzat i, tot i analitzar contextos diferents, es serveixen d'una metodologia semblant i tracten temes similars. Es tracta de tres documents resultat d'estudis d'investigació sobre interessos i tendències culturals a diferents nivells: municipal, autonòmic i estatal. El primer d'ells és el document sobre *Principis i Criteris per a l'acció cultural a Granollers* (2007). En segon lloc, prendré com a referència el document sobre *Interessos Culturals de la població de Catalunya* de l'any 2013. Finalment, la *Encuesta de Hábitos i Prácticas culturales en España 2014-2015*.

El document sobre el treball realitzat a Granollers m'ha servit com a referència d'un projecte semblant realitzat a escala local, en aquest sentit, és el més semblant dels tres al projecte que tinc entre mans. Tot i ser un projecte molt més ambiciós, compartim alguns punts. Al mateix temps, em serveix com a referència per planificar possibles futures intervencions, com per exemple la Fase de participació oberta, que proposa aquest projecte a la pàgina 13. A banda, el plantejament que fa de les fases d'intervenció resulta ser molt interessant per a plantejar futures intervencions més concretes i profundes.

L'estudi sobre *Interessos culturals de la població de Catalunya*, m'ha servit per establir dues categories entre el consum cultural de les famílies: dins i fóra de casa. Tot i que l'estudi, a més, proposa una classificació de consumidors culturals molt interessant, no l'he utilitzada per quedar-se fóra de l'interès del meu estudi.

Per últim, la *Encuesta de Hábitos i Prácticas culturales en España 2014-2015*, és encara més àmplia i extensa. Al mateix temps, compta amb més recursos i suport institucional. Tot i això, m'ha resultat útil com document de consulta per establir, per exemple, les categories en les dades sociodemogràfiques. Al mateix temps, aquest estudi pregunta, com el que tenim entre les mans, sobre interessos i equipaments culturals. Tot i que el seu enfocament és diferent, per ser més específic en l'anàlisi, ha estat una bona guia per confeccionar el guió de l'entrevista.

Finalment, per acabar de concretar l'estat de la qüestió, prenc com a punt de partida i justificació del projecte dos elements:

- En primer lloc, la definició de Castelló de la Plana com a Ciutat Educadora. Dins aquest marc d'acció, la proposta d'equipament cultural pren sentit, i amb ella aquest estudi.
- D'altra banda, l'Agenda 21 de la cultura, concretament el document "Agenda 21 de la cultura, un compromís de les ciutats i els governs locals per al desenvolupament cultural", aprovat a Barcelona l'any 2004 dins el marc del IV Fòrum d'Autoritats Locals per a la Inclusió Social de Porto Alegre.

Emmarque, per tant, el meu treball dins la proposta que es fa a l'Agenda 21 de la cultura, agafant com a models i referències altres estudis semblants realitzats en altres contextos. Considere que l'estudi que propose té un valor especial, per ser un treball innovador en el seu context, i poder arribar a servir com a punt de partida per a properes actuacions a nivell municipal.

| MARC TEÒRIC |

Pel que fa al marc teòric de la investigació, he d'anar a buscar els referents teòrics en termes amplis, que em permetin establir un marc conceptual i teòric de referència. Estructuraré el marc teòric de la investigació partint dels **conceptes de necessitats humanes, joc, desenvolupament infantil, i participació**.

Partim del concepte de necessitat com a base de tot el plantejament. Les necessitat de relació, de convivència, de socialització, de creació, de participació, de joc...són compartides per tots els éssers humans i la institució té la responsabilitat d'oferir espais en els que poder satisfer-les com indica, per exemple, l'article 9.2 de la Constitució Espanyola de 1978, que citaré textualment més endavant. Concretament en el cas dels infants, el joc i la participació cultural és recollida com responsabilitat institucional en l'article 31 de la **Convenció sobre els Drets dels Infants de l'Assemblea General de les Nacions Unides** (1959), quan diu: «*Se respetarán y promoverán el derecho del niño a participar plenamente en la vida cultural y artística y propiciarán oportunidades apropiadas, en condiciones de igualdad de participar en la vida cultural, artística, recreativa y de esparcimiento*».

Per començar, vull recordar que la investigació es centra en un sector poblacional concret, la infància. I de retruc, també les seves famílies, per ser els principals agents educadors i els responsables primers del seu desenvolupament integral.

És ben cert, i així ho comenten Ochaita i Espinosa (2012) a l'article *Los derechos de la infancia desde la perspectiva de las necesidades*, que les investigacions sobre **necessitats dels infants** són escasses. És per això que, per parlar de drets i necessitats a la infància, hem de recórrer a teories sobre necessitats humanes. En el meu cas, tal i com fan les dues autores mencionades anteriorment, recorreré a la teoria de les necessitats humanes de Doyal i Gough (1994). En aquesta, els teòrics estableixen l'existència de **dues necessitats universals de primer ordre**: l'autonomia i la salut física, necessitats interdependents entre elles i sense el cobriment de les quals, una persona no es pot integrar satisfactòriament en el seu entorn (Ochaita i Espinosa, 2012). Al seu temps, estableix un llistat de necessitats universals de segon ordre (11 en total), que han de ser cobertes per aconseguir el cobriment de les primeres. Com comenten Doyal i Gough (1994, p. 69), «*se requieren ciertas condiciones -salud física y autonomía- para que los humanos puedan asumir la responsabilidad de personas, para que puedan participar en una forma cultural de vida*».

Trobe especialment interessant la diferenciació que fa entre dos tipus de necessitats humanes, tot establint dues categories: les necessitats com impulsos i les necessitats com a propòsits o estratègies. Les primeres, enteses com un estat intern que condueix a l'impuls, com podria ser la necessitat d'alimentació. «*Aquí, el término «necesidad» se refiere a una fuerza*

motivadora instigada por un estado de desequilibrio o tensión que se aposenta en un organismo a causa de una carencia específica» (Doyal i Gough, 1994, p. 63).

D'altra banda, les necessitats enteses com a propòsits o estratègies, es veuen lligades a un context cultural concret. Es consideren «*una categoría particular de propósitos que se creen universalizables*» (Doyal i Gough, 1994, p. 67). En aquest cas, estaríem parlant de necessitats com a propòsits a assolir, igualment universals.

En qualsevol cas, allò destacable de la teoria, per a mi, és el convenciment de l'existència d'una sèrie de necessitats humanes universals i compartides, fet que fa iguals tots els éssers humans.

Comparteixo també, i forma part del corpus teòric de la investigació, la **teoria del desenvolupament i les necessitats humanes de Max-Neef**. «*Hoy es aceptado casi como un lugar común que desarrollo y necesidades humanas son componentes de una ecuación irreductible*» (Max-Neef, 1993, p. 37). Ell entén aquesta com una teoria de les necessitats humanes *per al* desenvolupament. És a dir, posa al servei del desenvolupament humà i dels pobles, el cobriment i atenció a les necessitats bàsiques de les persones. Al seu temps, i per no allargar-me més, m'interessa el plantejament que fa de la qualitat de vida, quan, al respondre què determina aquesta qualitat de vida, es respón a ell mateix dient: «*La calidad de vida dependerá de las posibilidades que tengan las personas de satisfacer adecuadamente sus necesidades humanas fundamentales*» (Max-Neef, 1993, p. 40). Aquest plantejament, respon a una visió àmplia de necessitats, al mateix temps que a la visió universalitzadora i humanista de les necessitats humanes. Si no es posen a l'abast de les persones mecanismes per tal de poder satisfer les seves necessitats, la qualitat de vida es veurà clarament afectada.

Partisc de la idea que les **necessitats són**, per tant, **universals**, i com a tals, es converteixen en el **principi moral per als drets humans**:

«Las relaciones entre necesidades humanas y derechos humanos, y concretamente la utilización de las necesidades como base para justificar moralmente la existencia de derechos humanos universales, han sido tratadas de forma rigurosa por los estudiosos de la filosofía del derecho» (Ochaita i Espinosa, 2012, p. 27).

Les necessitats són les mateixes per totes les persones i, aquesta afirmació, ens empodera a l'hora de portar a terme accions en qualsevol tipus de context, per ser totes i tots portadors del mateix tipus i nombre de drets, provinents de necessitats humanes bàsiques per a la nostra supervivència.

També els infants, per tant, són portadors dels mateixos drets que els adults, encara que no els puguem reclamar per la seva condició evolutiva. És responsabilitat de la població adulta, garantir el respecte cap als drets dels infants.

Dins les necessitats humanes i, de manera especialment destacada en la infància, trobem la necessitat de jugar. Com diu Marín (2009, p. 2), «*Jugar es una de las fuentes mas importantes de progreso y aprendizaje*». L'existència de temps i espais adequats per al joc resulta fonamental per a un desenvolupament infantil integral. Aquest és, al mateix temps, un dret reconegut a l'article 31 de la Convenció sobre els drets dels infants, juntament amb el dret a participar de la vida cultural i artística, comentat anteriorment (ONU, 1959).

«*Afirmar que el juego es una necesidad es reconocer la forma específica con la que los niños abordan la realidad, sea física, social o intelectual. Pero, en la medida en que es necesario para alcanzar nuestra condición humana, se convierte también en un derecho*» (Linaza, 2013, p. 2). És necessari posar a la disposició dels infants espais en els que poder desenvolupar el joc de forma espontània i lliure, per ser una necessitat i un dret. En aquest sentit, el projecte es justifica, una vegada més, per tenir com objectiu l'anàlisi i diagnòsi d'una realitat concreta de la infància per tal de planificar possibles equipaments en el que el joc, en condicions de qualitat, quede garantit.

Com comenta també Linaza (2013), per als tres gran teòrics del desenvolupament infantil (Freud, Piaget i Vygotsky), el joc resulta ser un element clau en el desenvolupament infantil. Queda clara la importància del joc en la infància i, consegüentment, la importància de posar a la seva disposició espais adequats per al joc lliure.

Aquesta investigació entén el joc com joc lliure i espontani per ser aquest el que manté totes les propietats beneficioses per al desenvolupament humà. A diferència del joc dirigit o adulterat per l'adult, el joc lliure dóna peu al desenvolupament de processos autònoms que alliberen i permeten a l'infant interactuar amb l'entorn de manera natural i adaptada a les seves capacitats i interessos. Com diu Linaza (2013, p. 5) «*Cuando los adultos, al reconocer la influencia positiva del juego en el desarrollo, deciden intervenir y controlar el juego, transforman este en otra actividad diferente, impuesta y controlada por ellos. Los niños pierden, en estos casos, su protagonismo y el juego deja de ser tal*».

I és que el joc resulta ser una de les expressions humanes, i també animals, més destacables, convertint-se en part de la nostra essència. Vull nomenar en aquest punt l'obra i pensament de Johan Huizinga i, concretament, el seu llibre *Homo Ludens*. En el seu plantejament, el joc deixa de ser una part més de la cultura per convertir-se en la cultura mateixa. Sosté que «*la cultura, en sus fases primordiales, «se juega». No surge del juego, como un fruto vivo se desprende del seno materno, sino que se desarrolla en el juego y como*

juego» (Huizinga, 1972, p. 205). Sosté al seu temps, que la majoria de les disciplines acadèmiques i artístiques es mostren, en un primer moment com a jocs (la poesia, la dansa, el dret, el llenguatge, ...). «*Element lúdic de la cultura*» resulta ser una expressió utilitzada per l'autor. El que vol dir no és que la cultura tingui el seu origen en el joc, sinó més bé que, «*la cultura surge en forma de juego, que la cultura, al principio, se juega*» (Huizinga, 1972, p. 63). La comunitat utilitza el joc per expressar la seva forma de viure i entendre el món, juga a ser qui és.

També Vygotsky vincula el joc, com tota la resta d'elements del desenvolupament humà, a la cultura. Al seu temps, Bruner, psicòleg seguidor de Vygotsky, desenvolupa les seves teories des d'una vessant més concreta, parlant del joc i establint plantejaments semblants a d'altres psicòlegs:

«También Bruner (2002) destaca el papel del juego como mecanismo de transmisión cultural, apoyándose en los planteamientos de Piaget y Vygotski y situando al niño como un miembro activo más de la cultura en la que se desarrolla» (Linaza, 2013, p. 106). Aquest plantejament de Bruner, Linaza (2013, p. 110) el justifica d'aquesta manera: «*Bruner entiende que en la infancia el juego es un instrumento de socialización y de transmisión cultural, ya que la incorporación a la cultura humana y a las destrezas adquiridas a lo largo de las sucesivas generaciones no se puede realizar solamente desde la experiencia individual y directa*».

L'infant, per tant, adquireix la cultura en un entorn social, en relació amb la resta de les persones. Aquest resulta ser un infant participant en la vida cultural. Un hereu de la cultura del seu barri, dels seus pares, però també un creador, un dels protagonistes que dia a dia fa cultura i viu en cultura. Aquests processos es poden veure afectats en entorns poc propicis o inclús adversos per a la relació i la convivència.

Relacionant el fet lúdic amb altres funcions humanes, prenc, per a la conceptualització teòrica del concepte **d'infant** i el seu **desenvolupament**, la **Teoria Sociocultural**, formulada per **Lev Vigotsky**, psicòleg d'origen soviètic, influït per les corrents marxistes, que va articular tota una teoria sobre el desenvolupament humà en interacció amb l'entorn. Aquesta teoria sosté, entre altres principis, que «*les funcions superiors del pensament són producte de la interacció cultural*» (Chaves, 2001, p. 60). Aquest autor considera **l'infant** com un **element actiu en el seu propi procés d'aprenentatge i creixement**. L'infant és percebut com un ésser capaç, amb gran varietat d'estratègies per créixer i aprendre. Al seu temps, necessita un entorn preparat i l'atenció i acompanyament dels i les adults per a garantir un creixement sa i harmoniós.

Com comenta Bruner (1996), citat per Chaves (2001), l'adult es converteix en un «*espectador empàtic*» de l'activitat de l'infant, que guia i acompanya, complint una funció de mediador.

«Dentro de esta teoría se percibe al infante como un ente social, activo, protagonista y producto de múltiples interrelaciones sociales en las que ha participado a lo largo de su vida. El infante es una persona que reconstruye el conocimiento (...) para usarlo de manera autónoma» (Chaves, 2001, p. 62-63).

Partint d'aquesta concepció de l'infant que fa i participa, Vygotsky inclou a més, altres factors del seu entorn que participen i col·laboren en aquest desenvolupament. Un d'aquests factors fonamentals és la cultura. És a través de la interacció social i cultural i del contacte entre les persones a partir del qual es dona l'aprenentatge i el desenvolupament de les funcions superiors del pensament. En aquest sentit, el projecte que tenim entre mans, parteix de la premissa que les **relacions humanes constitueixen la base per al creixement i el desenvolupament humà**.

El contacte i la relació entre persones d'un mateix barri, amb característiques en comú, i el contacte dels infants amb les persones adultes de referència, juntament amb altres infants, pot ser una de les claus per afavorir processos de desenvolupament humà, amb la cultura com a medidora de tot aquest procés. Segons aquesta teoria, ment i cultura són inseparables, i es construeixen l'una a l'altra. El procés de desenvolupament infantil no es pot entendre sense tenir en compte el contacte amb l'entorn i amb la cultura propera, en el que Vigostky anomena **procés de mediació cultural**. I és que, tal i com apunta Bernal (2005, p. 10) a partir de cites de Vygotsky, el desenvolupament humà es dona en interacció amb el medi i els altres des del naixement. I és en aquest entorn social inseparable de la condició humana, en el que apareix la cultura jugant un paper crucial en les relacions i la realitat individual i col·lectiva.

Són, per tant, necessaris espais de relació de qualitat en els que siguen possibles els processos de transmissió i participació cultural. En aquest sentit, com a part del marc teòric i també com una justificació més a la necessitat d'un projecte com aquest, cal reconèixer la **necessitat de crear espais de relació, vincle i enfortiment cultural** com a preventiu d'un procés que ja ha començat: la **crisi de transmissions** de la que parla Ortega (2004). Des de fa uns anys s'està donant un procés de desarrelament cultural i falta de recursos per transmetre a les noves generacions els models i valors de vida propis de la societat en la que vivim. El valor de l'autonomia i l'individu va prenent més força respecte al del grup social, i aquest fet porta conseqüències també a nivell educatiu i relacional per a famílies i infants menuts.

Aquest fet, a més, afecta irremeiablement a la cultura, a aquella cultura que es crea en el dia a dia, amb la gent del nostre entorn.

Finalment, respecte al **concepte de participació**, en aquesta investigació l'entendrem **com un objectiu**, tal i com defensen a l'article citat de Liebel i Saadi (2012), tot prenent el concepte treballat per Theis (2007), contraposat al concepte de participació com a mitjà. La participació democratitza la societat, i porta a l'emancipació i la igualtat de drets. Tal i com ens indiquen Liebel i Saadi (2012), la participació passa a ser un dret de totes les persones (lligat, per tant, a una necessitat humana universal), i és **reconegut per l'article 12 de la Convenció sobre els Drets de l'Infant** (1989). És també un dret reconegut en la Constitució espanyola de 1978, a l'article 9.2 del títol preliminar, en el que es diu:

«Corresponde a los poderes públicos promover las condiciones para que la libertad y la igualdad del individuo y de los grupos en que se integra sean reales y efectivas; remover los obstáculos que impidan o dificulten su plenitud y facilitar la participación de todos los ciudadanos en la vida política, económica, cultural y social».

A partir de la Llei 7/1985, Reguladora de les Bases de Règim local, de 2 d'abril, s'estableix un marc legal que propicia o intenta promoure el foment de la participació ciutadana a nivell municipal, qualificant els municipis com *«cauces inmediatos de participación ciudadana en los asuntos públicos»* (Porro, 2012, p. 390). Es tracta d'una llei més bé restrictiva i estableix només algunes mesures tímides per a la participació, deixant tota la responsabilitat de la participació ciutadana als governs locals. Val a dir, a més, que es tracta d'una llei redactada fa més de 30 anys, raó per la qual, penso que seria necessària una revisió i reformulació. Anys més tard, s'aprova la llei 57/2003, de 16 de desembre, coneguda com la «Llei de Grans Ciutats», amb algunes mesures més adaptades al present vinculades al foment de la participació ciutadana (Porro, 2012, p. 392). Podeu ampliar aquesta informació a partir del text citat de Porro, en el que es detallen exhaustivament les normatives existents fins l'any 2012. Tot i la seva existència, és evident la necessitat d'un seguiment en la seva aplicació, ja que els nivells de participació ciutadana són més bé baixos. Com indica l'article del Col·lectiu Ioé(2007) sobre participació política, només el 20% de la població participa activa i directament en assumptes públics, entenent aquests com la participació en manifestacions o participant en col·lectius diversos.

Entenem la participació com un objectiu en ella mateixa. En els casos en els que la participació és utilitzada com un mitjà per aconseguir altres finalitats, la participació deixa de ser útil en el moment en el que l'objectiu està assolit, instrumentalitzant-la per complet. Per tant, s'abandona. En contraposició, entenc la participació com un dret i una necessitat

humana, una fita en la vida de les persones que té una finalitat per ella mateixa. Un *assumpte existencial per a la vida humana*, com apunten Liebel i Saadi (2012, p. 126). La necessitat i el dret de participació es pot vincular a la necessitat d'autonomia definida per Doyal i Gough. La participació com a forma de reafirmació personal i social.

La participació, vista de d'aquesta perspectiva, és emancipadora, fomenta la igualtat de drets i democratitza la societat (Libel i Saadi, 2012, p. 126). La participació entesa com un dret humà es converteix en una fita universal, englobant així també la infància. Cal oferir espais en els que la seva participació sigui possible i real. Cal normalitzar en la infància el seu dret a la participació, dret que la nostra generació a penes ha tingut l'oportunitat d'exercir, fet que ha portat a la manca d'interès i democratització social actual. Cal empoderar les persones des d'una participació real i efectiva sobre el seu entorn, una participació amb funció transformadora.

A tall de conclusió, la cultura resulta ser la medidora de tot aquest procès de relació, aprenentatge, joc, desenvolupament humà i participació ciutadana. El projecte que tenim a les mans, tot i ser un primer estudi sobre interessos culturals, té la mirada posada en la infància, una infància sobirana dels seus drets, a la que cal protegir i tenir en compte per tal de garantir la igualtat i possibilitats d'acció en el seu entorn. Cal un canvi de mirada envers l'infant, les seves capacitats i drets. Cal fer polítiques encaminades a fomentar i garantir la participació infantil dins les ciutats, espais on la cultura tingui presència i es pugui donar de forma natural, com a medidora de les relacions. Cal empoderar a la infància en l'exercici dels seus drets per a que, en un futur, siguin ciutadans i ciutadanes crítiques.

6. L'entrevista

La tècnica emprada per a la recollida de dades ha estat **l'entrevista**. El *Diccionari de Ciències de l'Educació* (1983, p. 208) la defineix com «*una conversación que se propone un fin determinado distinto al simple hecho de conversar*». Per tant, es tracta d'una conversa amb les persones implicades i/o coneixedores del fet estudiat, amb l'objectiu de comprendre i conèixer la realitat investigada.

El model d'entrevista emprat ha estat el d'**entrevista semiestructurada**, amb preguntes tancades i establertes d'avant-mà, però amb la possibilitat de modificar-ne o afegir-ne durant l'entrevista en funció del diàleg creat, deixant «*un marge mínim de llibertat en el guió, segons les respostes de la persona entrevistada*» (Cantó-Milà, sense any, p. 8). He utilitzat per tant, una tècnica qualitativa de recollida de dades, d'acord amb el model d'investigació emprat.

Citant Tarrés i Vallespí (sense any, p. 12) «*aquest tipus d'entrevista és guiada per un conjunt de preguntes i qüestions bàsiques que es volen explorar, però ni la redacció exacta ni l'ordre de les preguntes estan predeterminats*». Tal i com es pot veure a l'annex 1, en el que es troba el model d'entrevista elaborat i emprat, existeixen una sèrie de preguntes concretes, algunes d'elles en format qüestionari. Aquest model m'ha servit com a guió per tal d'assegurar-me que obtenia tota la informació important per a la investigació. El desenvolupament de cada entrevista, però, ha estat diferent en funció de la conversa creada amb la persona entrevistada, per tal d'adaptar al màxim el diàleg amb cadascuna d'elles i les necessitats de l'estudi.

Les preguntes són tancades, algunes d'elles properes al qüestionari. Es tracta d'una entrevista semiestructurada amb preguntes tancades, en les que s'ha donat peu al desenvolupament de les preguntes per part dels i les entrevistades. Per aconseguir-ho, la meua actitud com entrevistadora ha estat la d'atendre a les respostes i intentar enllaçar continguts per tal de crear un diàleg natural, permetent a la persona entrevistada expressar-se lliurement en base a un guió preestablert amb qüestions molt concretes a les que buscava resposta.

Pel que fa al **disseny de l'entrevista** (annex 1), he procurat realitzar preguntes que anessin d'allò més general a allò més concret. D'aquesta manera, l'entrevista s'estructura en quatre parts, que he anat variant (o no) en funció del desenvolupament de cada conversa:

1. Preguntes sociodemogràfiques
2. Preguntes relacionades amb les opcions culturals pròpies a casa i fóra de casa. Format qüestionari.
3. Preguntes en les que s'analitzen les ofertes culturals existents al barri, a nivell general. Concretant en família i infància.
4. Preguntes sobre les relacions entre famílies al barri i sobre l'interès existent en un equipament d'aquestes característiques.

L'entrevista va, per tant, d'allò més general a allò més particular. M'interessa conèixer l'oferta cultural, les opcions que té el barri, i també les preferències dels veïns i veïnes. Amb aquest model ampli d'entrevista puc detectar necessitats més enllà de les purament familiars o infantils, i això pot obrir altres possibilitats per al futur equipament.

Les entrevistes s'han realitzat a un total de 40 persones, **veïnes i veïns del barri de l'Avinguda d'Alcora, amb fills o filles menors de 6 anys**. La població escollida ha estat aquesta, per tractar-se dels usuaris potencials d'un equipament com el que plantege.

Les escoles del barri (l'Escola Infantil la Lluna, i l'escola pública Jaume I) i l'Associació de Veïns/es del Maset Blau (Associació de veïns/es del barri), han servit de primer enllaç i contacte entre la investigadora i els i les veïnes. Com a terme mig, les entrevistes han tingut una durada d'uns 30 minuts.

7. Resultats i anàlisi

Per tal d'analitzar les dades he hagut de sintetitzar la informació i establir categories. Finalment he decidit considerar tres categories bàsiques per a l'anàlisi, basant-me en els objectius de la investigació definits a l'inici del procés, per assegurar-me que la informació extreta de les entrevistes em servia realment per cobrir els objectius proposats. Aquestes categories han estat: equipaments culturals al barri, costums culturals, quotidianitat i necessitats culturals i interessos culturals.

Manca el quart objectiu: formular propostes inicials d'intervenció cultural al barri. Aquest darrer objectiu el podré cobrir a partir dels resultats obtinguts en les tres categories anteriors, comparant els serveis existents a dia d'avui, els costums i necessitats i els interessos de les veïnes i veïns. El desenvoluparé en el punt 8 del treball.

| EQUIPAMENTS CULTURALS AL BARRI |

La informació per obtenir els resultats d'aquest apartat, l'he extreta de dues fonts: la consulta directa a l'Ajuntament i les entrevistes.

Informació sobre els serveis culturals al barri que dóna l'Ajuntament

Preguntant a la font principal, l'Ajuntament de Castelló, concretament a la Regidora de Cultura, afirma que l'únic equipament cultural que existeix al barri és el *Centre Urban* (l'àm. 2), entenent per equipament cultural, un edifici físic, un centre d'activitats. Com explicaré i referenciaré més endavant, es tracta d'un equipament amb serveis i propostes pensades, bàsicament per a la tercera edat. A banda, ens parla de l'**Associació de Veïns Maset Blau**, com agrupació de persones que es relacionen en l'Ajuntament per temes de millora del barri.

Làm. 2. Centre Urban

Font: www.centrouban.com

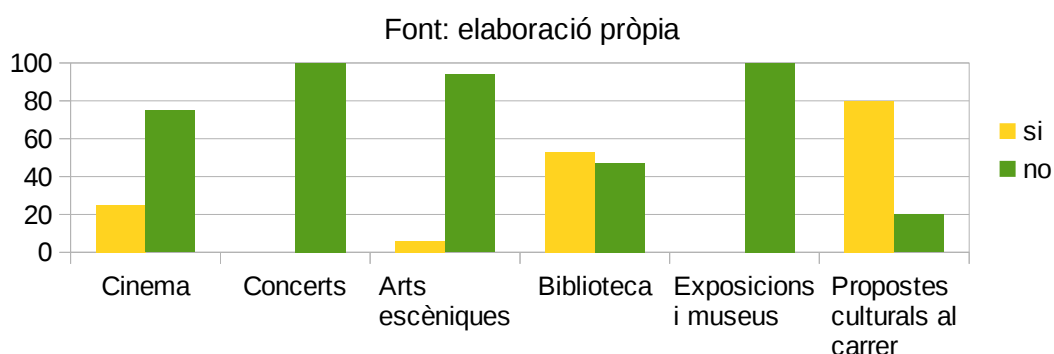
Percepció dels serveis existents per part dels i les entrevistades

La informació extreta de les entrevistes, es correspon amb les respostes a les preguntes 3 i 4. La pregunta 3 és una llista tancada d'equipaments culturals, mentre que la 4 consta d'un conjunt de preguntes obertes en les que els entrevistats podien enumerar i expressar lliurement la seva opinió.

Les respostes dels entrevistats no sempre es corresponen amb la realitat objectiva del barri. Aquest és un fet interessant perquè deixa entreveure la percepció que tenen les persones del barri sobre els equipaments que tenen i, sobretot, l'ús que els hi donen. Veurem com, tot i haver certs equipaments, no totes les persones els tenen en consideració. Mentre que, algunes altres, consideren tenir serveis que la majoria no contemplen.

Els resultats han estat els següents:

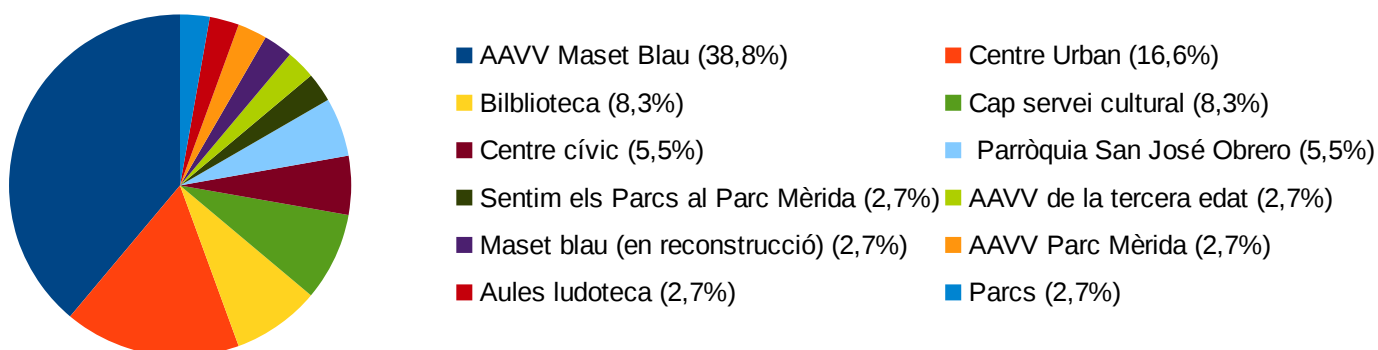
Equipaments culturals al barri de l'Avinguda d'Alcora (fig. 2)

En aquest primer gràfic (fig. 2), queda reflectida l'opinió de les entrevistades sobre l'existència o no al barri de certs equipaments i opcions culturals proposades per mi. Com es pot observar, predominen els serveis que no existeixen.

Categories extra sobre equipaments al barri de l'Avinguda d'Alcora (fig. 3)

Font: elaboració pròpia

Com es pot veure a la (fig. 3), els equipaments i serveis amb els que compta el barri, segons consideren les persones entrevistades, són bàsicament l'associació de veïns Maset Blau i el Centre Urban, amb la seva biblioteca, coincidint amb les respostes de l'Ajuntament. Respecte a aquests dos serveis culturals, cal tenir en compte algunes coses:

- **Associació de Veïns el Maset Blau** (l'àm. 3):

L'àm. 3. El Maset Blau.

Font: www.mapio.net

- Associació de veïnes i veïns, creada cap a juliol de 2015, va ser iniciativa d'algunes famílies joves del barri.
- Porta el nom d'un espai municipal del barri, que està en procés de rehabilitació actualment. L'Ajuntament els hi ha promès un espai en aquest edifici per ubicar

l'associació de veïns i poder fer algunes activitats, tot i que encara no hi ha res confirmat. Les obres tenen previsió d'acabar cap a finals de 2017.

- És la responsable de dues activitats que un 30% dels i les entrevistades han nomenat:
 - **Cinema al carrer.** Activitat que es va fer l'estiu passat. Tot i ser una activitat d'un sol dia, moltes famílies ho recorden i ho valoren com una activitat adequada i interessant a la que van acudir.
 - **Propostes culturals al carrer.** Tot i fer només un any que l'associació té activitat, ha fet algunes propostes culturals al carrer, com la festa de la tardor, jocs a la plaça, accions conjuntes amb les associacions de veïns de barris propers (concretament la del Raval Universitari) i algunes accions reivindicatives per reclamar millors serveis per al barri (camins escolars segurs, asfaltat de carrers, ...). Aquestes també són valorades per part d'alguns entrevistats com a positives i necessàries.

- **Centre Urban:**

- Edifici i servei creat a partir d'ajudes europees a finals de la primera dècada del segle XXI. Es tracta, per tant, d'un servei jove, amb uns 10 anys d'història al barri. Podeu trobar informació al web: www.centrouban.com.
- És un espai polivalent en el que s'ubiquen serveis com: consultoria mèdica i servei d'infermeria i podologia, sala d'actes, biblioteca, locals per les associacions de veïns, aules d'informàtica, sala de jocs i cafeteria, entre altres.
- És un centre orientat quasi en la seva totalitat, cap als serveis a la tercera edat. Tot i això, sobre el paper, consten activitats per a la infància. La realitat percebuda per les persones entrevistades és, però, que aquest centre està totalment orientat a la tercera edat.
- A partir de les respostes a les entrevistes, un 37% d'entrevistats l'ha contemplat com un equipament cultural del barri. Per tant, hi ha veïns que no el coneixen, o simplement no compten amb ell com espai públic del barri que poden utilitzar.
- Al seu temps, la **biblioteca** que el centre té, ha estat considerada servei del barri per un **43%** dels entrevistats.

El fet que només algunes persones percebin la biblioteca del *Centre Urban* com un equipament del barri, fa pensar que no està resultant útil per als veïns. Que aquest servei, tot i

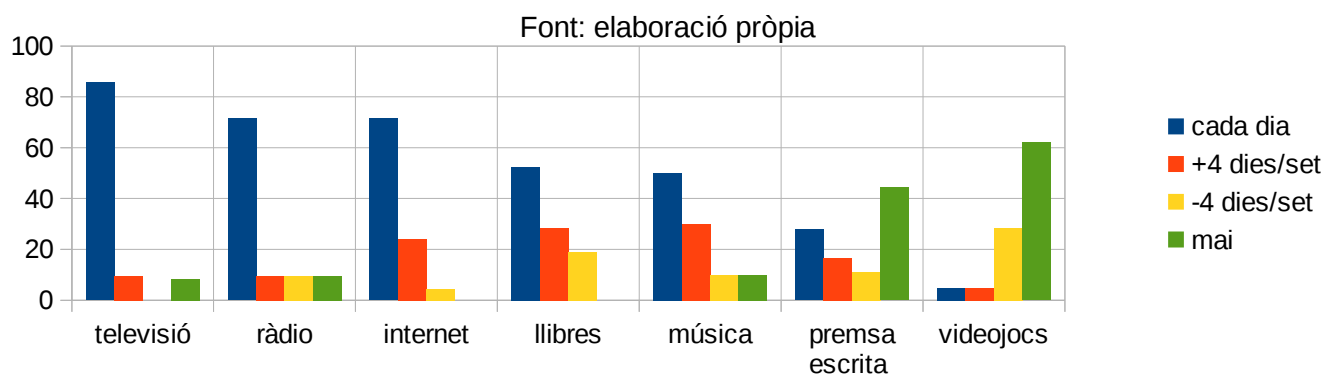
existir, no està complint les seves funcions, no s'està utilitzant i, per tant, és un espai malbaratat.

Continuant amb l'anàlisi, el **100%** dels i les entrevistades **consideren que** aquests equipaments i serveis culturals **no són suficients**. Per tant, d'aquesta primera part de les entrevistes, puc concloure que existeix una mancança per part dels i les veïnes del barri, que reclamen una millora i augment dels serveis culturals que tenen.

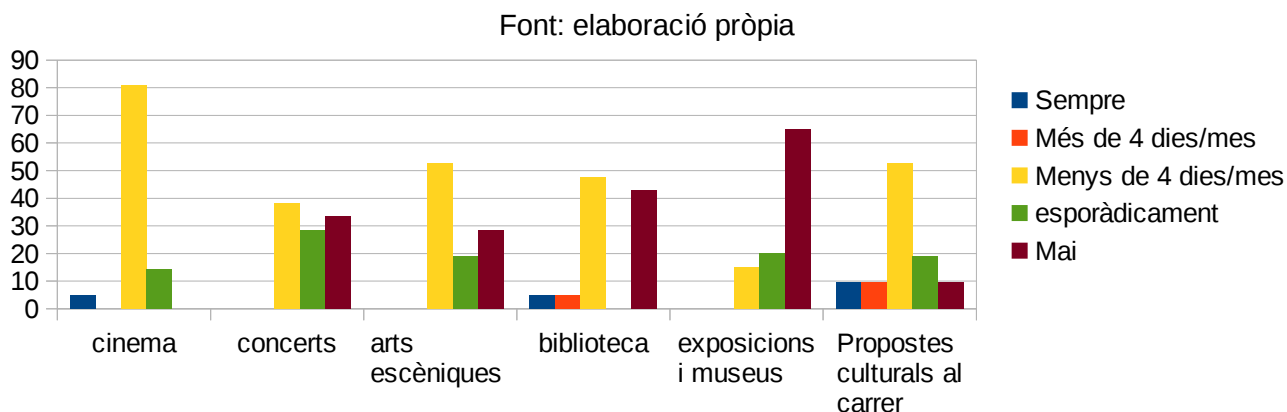
| QUOTIDIANITAT, COSTUMS I NECESSITATS CULTURALS |

En primer lloc, em fixaré en els resultats extrets de les preguntes 1 i 2. En elles es pregunta sobre el consum cultural a casa i fóra de casa. El **100%** dels i les entrevistades han **afirmat consumir cultura dins i fóra de casa**. Les freqüències han estat canviants. Als gràfics següents es mostren els resultats obtinguts d'aquestes preguntes (fig. 4 i fig. 5):

Consum cultural a casa (fig. 4)

Consum cultural fóra de casa (fig. 5)

Les freqüències establertes per al consum a casa i per al consum fóra de casa han estat diferents, com es pot apreciar. He considerat que l'activitat cultural fóra de casa acostuma a ser, en tot cas, setmanal. En canvi, la vida a casa ocupa més temps del dia a dia i, per tant, es donen més oportunitats per al consum cultural.

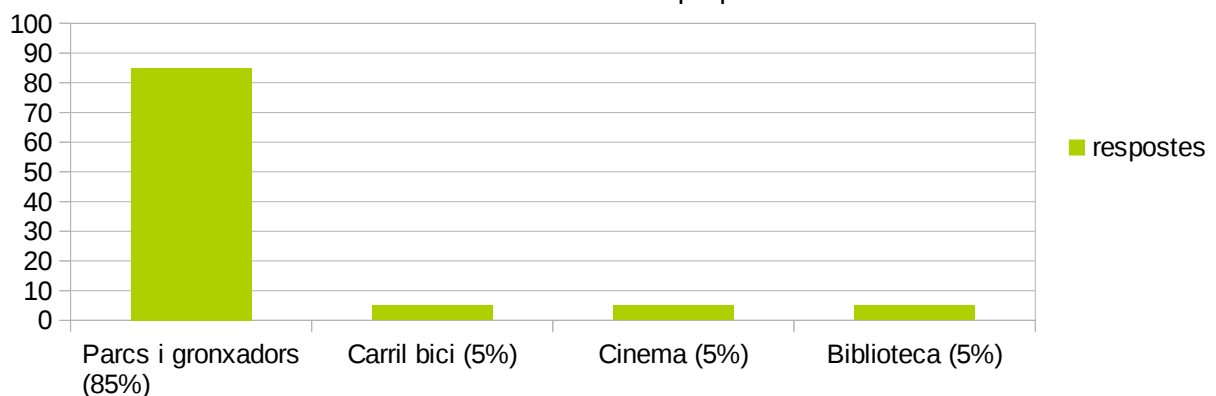
En qualsevol cas, es pot apreciar clarament com, en el cas de la cultura a casa, la presència és pràcticament diària per a totes les persones, en molts dels formats. D'altra banda, en el gràfic sobre el consum cultural fóra de casa, predominen els colors de baixes freqüències, que indiquen consum esporàdic o inexistència de l'activitat..

Pel motiu que sigui, el desconec ara per ara, les persones entrevistades acostumen a realitzar activitats culturals fóra de casa amb poca freqüència. Val a dir que moltes de les entrevistades han afirmat que, si hi hagués activitats al barri hi participarien. A més, afirmen haver participat en les activitats que, fins al moment, ha proposat l'Associació de Veïns Maset Blau.

Al gràfic següent, presente els resultat sobre la forma en la que passen el temps lliure les famílies del barri (fig. 6).

Quotidianitat i temps lliure al barri (fig. 6)

Font: Elaboració pròpia

Com a part de la quotidianitat de les famílies, els parcs i els gronxadors de les places són la manera en la que acostumen a passar el temps lliure. És una activitat que, molts, consideren adequada i beneficiosa per a infants i famílies. Tot i això, a la resposta de la següent pregunta, sobre **si els semblen suficients** com alternatives per passar el temps lliure, el **100%** dels i les entrevistades han contestat que **no**. A banda, durant les entrevistes, han hagut alguns comentaris sobre aquests parcs, com per exemple, que no són adequats per

discapacitats i nadons o que presenten una infraestructura pobra d'oci infantil, amb poca varietat i qualitat de gronxadors. També han comentat la fisonomia dels parcs, bàsicament de ciment, amb poques opcions de joc en un entorn més natural.

Sortint del barri, seguidament presente les conclusions extretes sobre els desplaçaments de les famílies per accedir a la cultura fóra del barri. Un **95%** de les famílies han afirmat desplaçar-se per tal d'acudir a propostes culturals a altres llocs de la ciutat, o a altres nuclis urbans. Seguidament presente la taula que recull les respostes sobre quines activitats i serveis culturals coneixen fóra del barri i acostumen a acudir:

Opcions culturals fóra del barri (Taula 1)

Font: elaboració pròpia

OPCIONES CONEGUDES	Persones que han donat la resposta	OPCIONES CONEGUDES	Persones que han donat la resposta
Paranimf Universitat Jaume I	3	Cinema	4
Fira del llibre	3	Excursions	Platja
Biblioteca	4		Pinar
Museus i exposicions	7	Activitats organitzades per l'Ajuntament	Teatre
Activitats organitzades per associacions	5		Concerts
Titelles	3		Curses
Màgia	1		Propostes culturals al carrer
Formigues (festival d'activitats i música infantil)	3	Teatre del Raval (activitats infantils)	4

La varietat d'activitats que coneixen i gaudeixen és gran. En certa manera, es tracta de famílies informades sobre les opcions culturals que tenen al voltant i que es desplacen per gaudir-ne. Crec que podria ser públic potencial de propostes culturals fetes al propi barri.

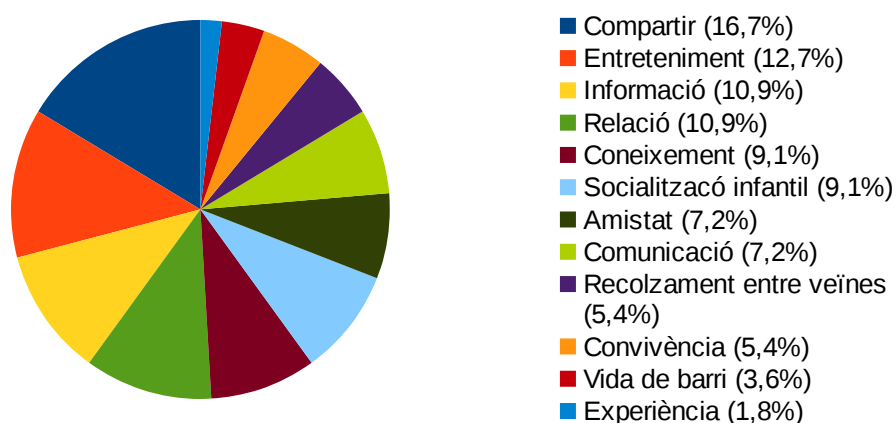
En els següents gràfics reflecteixo la quotidianitat en relació al contacte entre famílies. Aquest és un barri que conserva les relacions personals i el vincle veïnal. Les places s'han convertit en el centre neuràlgic de l'activitat i el dia a dia d'infants i famílies i són un espai de relació important. El vincle entre veïnes i veïns és evident si visites la zona una tarda, i existeixen relacions de suport i cooperació entre elles que els faciliten la vida. Aquests vincles i relacions amb la gent del barri tenen un gran valor per a un bon nombre dels i les

entrevistades. El **85%** de les famílies, reconeixen tenir relacions diàries i quotidianes amb la resta de les famílies del barri.

M'interessa especialment conèixer la quotidianitat d'infants i famílies pel que fa a les relacions, perquè un dels objectius del centre cultural a crear, seria disposar de serveis per a la relació entre famílies, per a la creació de grup de debat i recolzament entorn l'educació i la criança. Per tant, m'interessa saber si hi ha costum entre les famílies de relacionar-se, què els aporten aquestes relacions i com es podrien millorar o dinamitzar (fig. 7 i fig. 8).

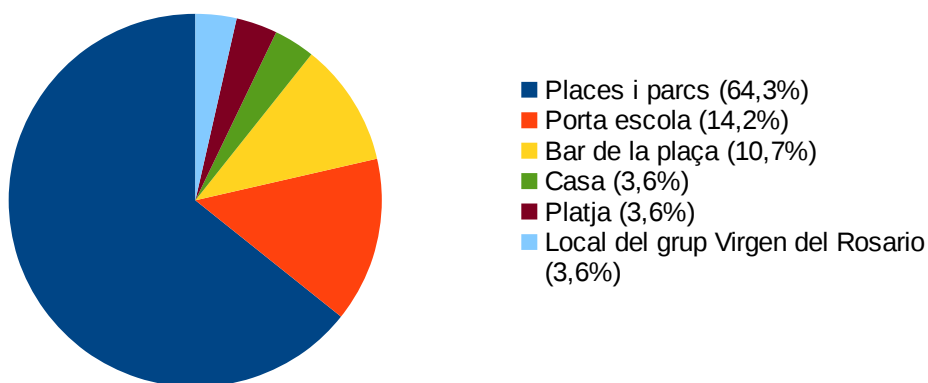
Beneficis de les relacions (fig. 7)

Font: elaboració pròpia

On es donen les relacions (fig. 8)

Font: elaboració pròpia

Els llocs on es donen aquestes relacions, com indica el gràfic, són principalment les places i els parcs de la zona. Un 50% de les persones entrevistades, consideren que aquests sí que són espais adequats per a les relacions. Mentre que el 35% consideren que no ho són, i el 15% restant no ho saben.

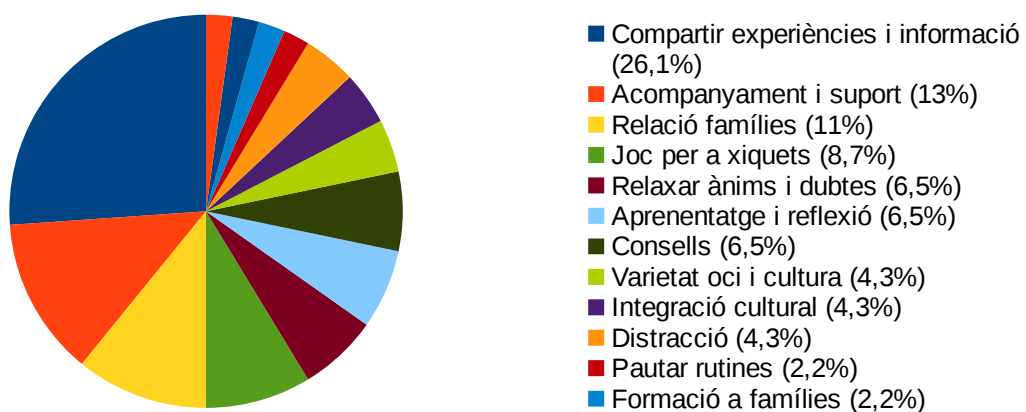
Sembla, per tant, que una part de la població es troba a gust relacionant-se en aquests espais, tot i que, al mateix temps, consideren necessaris espais més estructurats per a la relació i la comunicació més calmada i reflexiva. Concretament, el **92%** dels i les entrevistades, **pensen que són necessaris espais estructurats** per compartir la criança dels infants d'aquestes edats amb altres famílies (pregunta 11). En aquest punt, penso que és important diferenciar entre el tipus de relacions i vincles que es creen en la situació actual i els que esdevindrien en espais més estructurats i amb altres condicions. Així com la relació natural i espontània pot ser molt agradable i beneficiosa, comporta una sèrie de beneficis que no aporten les relacions més estructurades, i a l'inrevés.

Al mateix temps, la inclusió de persones novingudes o provinents d'altres països, potser seria diferent en cas d'oferir recursos públics orientats a tota la població. Algunes famílies han observat durant les entrevistes la manca de relació existent amb les famílies immigrants, especialment amb les famílies del Marroc.

Seguidament, presente una taula en la que es resumeixen els motius pels quals es considera important comptar amb aquests tipus d'espais estructurats (fig. 9).

Aportacions d'un espai de criança estructurat (fig. 9)

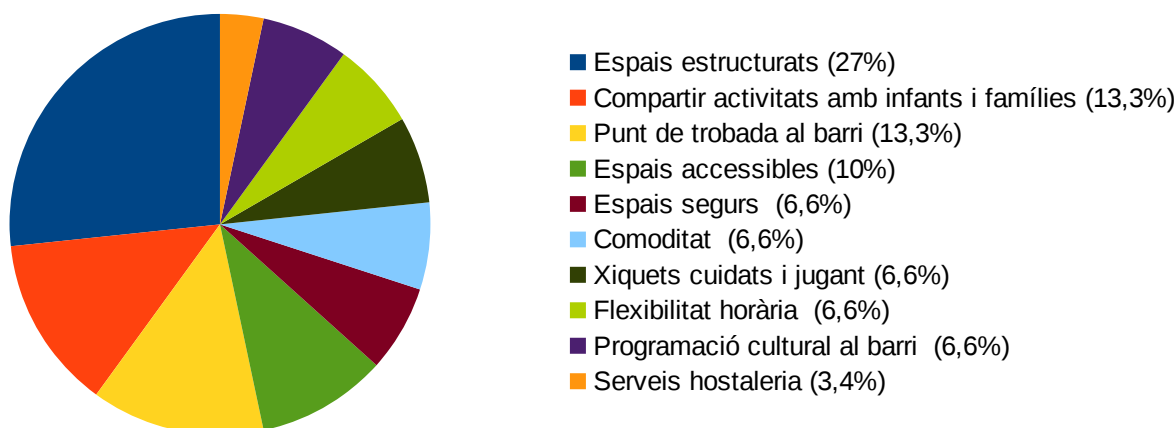
Font: elaboració pròpia

D'altra banda, respecte a quins aspectes o accions podrien millorar les relacions entre les famílies, les respostes són les següents (fig. 10):

Aspectes que millorarien i facilitarien les relacions (fig. 10)

Font: elaboració pròpia

| INTERESSOS CULTURALS |

Per últim, per definir quins són els interessos culturals entre les famílies d'infants menors de 6 anys del barri, he recorregut a les dades extretes de les preguntes 4.2, 4.3, 8, 11 i 12.

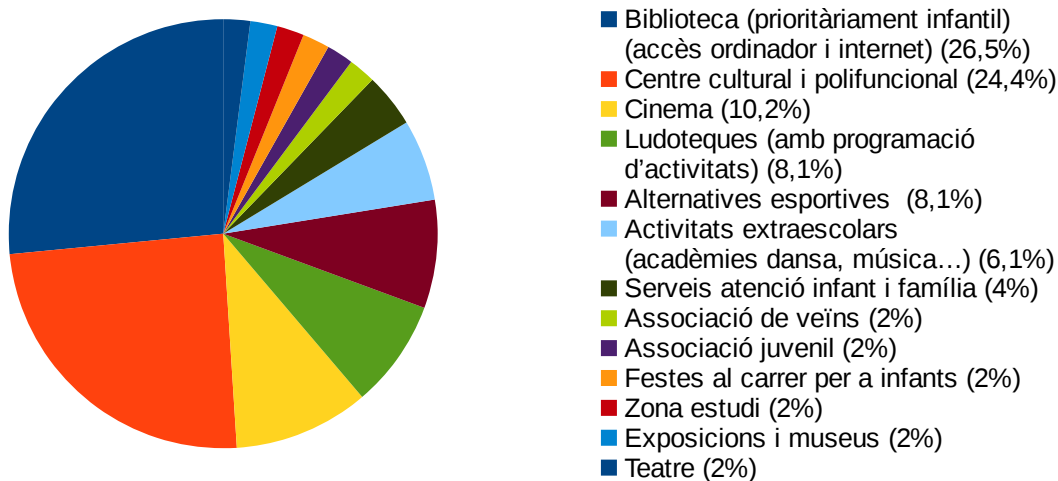
En aquest apartat, allò que més m'ha cridat l'atenció ha estat la indecisió d'algunes famílies a l'hora de pensar què els agradaria tenir prop de casa. La sensació és que, la falta de costum i el desconeixement d'opcions culturals diferents, fa que les persones, en general, no ens fem aquestes preguntes, mostrant una actitud més bé passiva i resignada. Aquesta ha estat una percepció general a l'hora de fer aquestes preguntes.

En qualsevol cas les respostes, finalment, han estat nombroses i variades. Diferencie en aquest apartat dues qüestions: interessos en equipaments culturals, i interessos en activitats culturals concretes.

Seguidament presente els dos gràfics (fig. 11 i fig. 12).

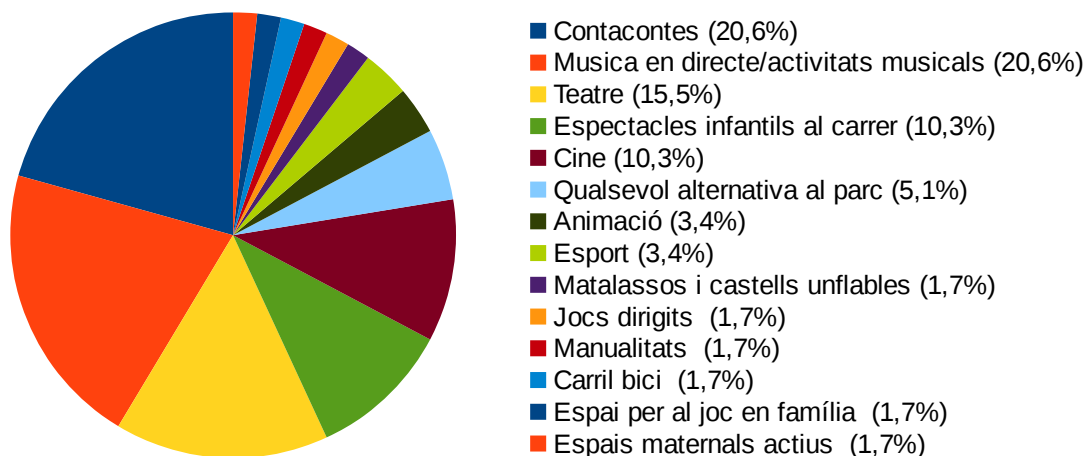
Interès en equipaments culturals al barri (fig. 11)

Font: elaboració pròpia

Preferència activitats culturals al barri (fig. 12)

Font: elaboració pròpia

Tal i com es pot observar, els interessos, tant en equipaments com en propostes culturals, són prou dispersos. Hi ha diversitat d'interessos entre la població. Considere aquesta realitat com positiva, ja que reflecteix la diversitat de vivències i formes d'entendre el món. Tot i això, tant en un com en l'altre gràfic, hi prevalen dos interessos concrets.

En el cas dels equipaments més reclamats per la població trobem, en primer lloc les biblioteques públiques. Tot i ser un equipament amb el que el barri ja compta, com he nomenat anteriorment, és un servei desconegut per a una part de la població. Al seu temps, les persones que el coneixen, no acostumen a utilitzar-lo per no satisfer les seves necessitats reals a nivell de fons bibliogràfic ni d'instal·lacions, sobretot per a infants. Algunes de les demandes concretes que han fet algunes persones entrevistades sobre les característiques que els agradaria que tingués aquesta biblioteca, seria: secció infantil amb varietat d'oferta i amb espai adequat per al seu ús, espai amb accés a internet i ordinadors públics i sala d'estudi.

Com a segon equipament més reclamat, el centre cultural i/o espai polifuncional. He unit aquestes dues demandes per ser combinables i compatibles entre elles. La demanda, en primer lloc, va orientada a un espai per al barri en el que existís una programació cultural setmanal, oferta d'activitats variades per a infants i famílies i persones coordinadores i gestores de l'espai. D'altra banda, es reclamen espais oberts i públics per poder utilitzar lliurement per veïnes i veïns. Un espai obert, buit de contingut, que poder fer servir de punt de trobada i utilitzar-se per realitzar altre tipus d'activitats més espontànies.

Pel que fa a les activitats culturals que més interessin trobem els contacontes i els espectacles musicals i la música en directe, seguides pel teatre i les activitats infantils al carrer. Es reclamen, per tant, bàsicament activitats de consum cultural: espectacles i actuacions que anar a veure. Aquest tipus d'interessos predominen sobre altres en els que l'acció cultural de les persones sigui major. És a dir, accions en les que les persones utilitzen la cultura, enlloc de consumir-la. El que vull dir queda clar en aquest fragment del text de Coelho (2015, p. 11):

«El que de fet diferencia l'ús cultural del consum cultural és que en l'ús la cosa de cultura s'interioritza i es transforma en substància vitalitzant en virtut d'algun "metabolisme" del seu receptor (la qual cosa pressuposa l'existència d'una possible resta que queda fora), mentre que el consum està marcat per un contacte epidèrmic entre el receptor i la cosa natural mitjançant el qual la cosa de cultura llisca per la superfície del receptor sense afectar-lo interiorment, de la manera que sigui, i és eliminada immediatament, expulsada sense que hagi tingut lloc cap treball (alteració d'estat) en la cosa cultural per part del receptor i en el receptor en virtut de la seva exposició a la cosa cultural».

Respecte a la pregunta 12, que diu: *faries ús d'un espai pensat per a infants i les famílies en el que es programaren activitats per a famílies al teu barri?* Les respostes han estat **afirmatives al 100%**.

8. Propostes d'intervenció

Arribats a aquest punt, amb els resultats obtinguts i l'anàlisi de dades realitzat, puc començar a elaborar l'últim objectiu específic en el que intentaré fer algunes propostes concretes d'intervenció, tot marcant unes línies bàsiques d'actuació en funció de les mancances i necessitats culturals detectades.

En primer lloc, resulta evident la **manca de serveis culturals existents** al barri, al mateix temps que la percepció i la vivència que en tenen els i les veïnes. És per això que, resulten necessari, si volem garantir la igualtat de drets i les necessitats dels ciutadans, més serveis culturals en aquest barri en concret. Tenint en compte l'existència de **dos espais municipals** (*Centre Urban* i el *Maset Blau*), la possibilitat de **reformular el seu ús** i fer-los més propers al barri, amb serveis més adequats a les seves necessitats, seria el primer pas. És un barri que, tot i no tenir serveis, sí que té algunes infraestructures que es podrien aprofitar per cobrir necessitats concretes entre la població. Per tant, la inversió no seria tant forta com en zones on, potser, no existeixen aquestes equipaments d'avant mà. Unes instal·lacions com les del *Centre Urban*, ja en funcionament, podrien resultar molt més útils i profitoses per a la població **ampliant el ventall d'acció i de possibilitats de l'espai**, obrint-lo a un radi major de població, posant facilitats d'ús per als veïns, amb sales disponibles per trobar-se, oferint activitats i propostes per a infants i famílies, fent propostes culturals concretes, ampliant i millorant el fons bibliogràfic i les condicions de la sala de lectura, ... Totes aquestes propostes, es desprenen de les demandes detectades a les entrevistes. Tot i això, és evident que la gestió del centre no és la més adequada, per tant, considere que cal una supervisió major per part de la institució sobre la gestió privada que s'està fent des de l'espai, per tal d'optimitzar recursos i assegurar que tenen una repercussió positiva sobre la població de la zona.

Al seu temps, el *Maset Blau*, ara en reconstrucció, és un espai que, a hores d'ara encara no té destinada cap funció ni servei concret dins el barri. Inste, per tant, a les institucions a plantejar-ne un ús cultural, almenys en una part del centre, vista la gran mancança de serveis d'aquest tipus.

Les demandes principals dels i les entrevistades han estat, com he comentat, activitats de consum cultural: teatre, contacontes, titelles, biblioteca, ... Per tant, sembla que un espai que oferís una programació cultural rica i variada, podria ser un equipament adaptat a les demandes i necessitats de la població. Tot i això, des de la mirada de la gestió cultural, caldria,

a més, apostar per fer propostes més encaminades a la participació cultural, la creació i l'acció de les persones mateixes sobre el seu entorn. Accions encaminades a la relació i la diversitat. Com a gestors culturals, tenim el deure de posar la mirada i la intenció en fer propostes, també, en les que l'acció de les persones tingui un paper més destacat, empoderant-les per a intervindre en el seu entorn proper.

Trobe que en vista dels resultats, tenint en compte la gran quantitat de famílies joves que hi ha al barri i la poca varietat i opcions per al joc i la participació que hi ha a la zona, que un projecte adequat seria aquell que permetés combinar tres conceptes:

- **Espai familiar i de joc per a infants:**
 - Ha quedat ben clara la limitació de les possibilitats per al joc, l'oci i el temps lliure que té el barri. En el marc teòric, ha quedat clara la importància del joc en aquesta etapa de la vida, com en la resta. Considere plenament necessari un espai amb propostes de qualitat per garantir el joc lliure i espontani, segur i acompanyat, dels infants del barri.
 - També és una demanda de les famílies entrevistades les activitats dirigides per a infants, propostes concretes per al joc. Potser més en format d'extraescolar: música, dansa, pintura, ...
 - Al seu temps, aquest espai es podria combinar amb activitats concretes per a famílies, així com espais estructurats per acompanyar la criança i dinamitzar d'altres maneres les relacions entre les famílies del barri, tot intentant incloure famílies migrades i creant xarxa al barri. Als resultats, ha quedat clara la predisposició de les famílies a utilitzar un espai d'aquestes característiques.

- **Espai cultural**
 - Espai amb propostes culturals concretes, fixes o discontinues. Algunes d'aquestes activitats, per ser les que s'ha detectat que interessen més concretament, podrien ser (veure fig. 12): biblioteca, cinema, contacontes, teatre, música en directe, espectacles infantils, ...

- **Espai polivalent:**
 - Una altra de les demandes especialment reiterada en les entrevistes ha estat la d'un espai polivalent per a l'ús lliure de veïnes i veïns (veure fig. 11). Aquesta proposta és combinable amb les dues anteriors en un mateix espai. Caldria, potser, una coordinació per tal de dinamitzar el seu ús i assegurar que tothom hi té accés.

9. Conclusions

La hipòtesi plantejada, per tant, és confirmada. Existeix, per part de la població del barri de l'Avinguda d'Alcora, la necessitat d'un espai cultural en el que passar temps en família. La pregunta d'investigació, es troba resposta en l'apartat anterior, en les figures 11 i 12.

La manca de planificació política en termes culturals, genera l'abandó de certes zones poblacionals. Així com, habitualment, les zones centrals acostumen a tenir, si més no, més oferta cultural prop de casa, les zones més allunyades s'han de conformar en passar el temps lliure al parc que, tot i ser una bona opció d'oci en certs moments, no hauria de ser l'única. Al seu, temps, inversions fortes com la del *Centre Urban*, poden arribar a ser inexistents, desconegudes o inútils per a la població si abans no es pregunta què és el que interessa com a barri i, al mateix temps, es cuiden les propostes i els espais des d'una perspectiva inclusiva i acollidora.

La manca d'inversió en cultura durant tants anys, ha provocat un empobriment general tant en les propostes com en el costum de la població de consumir-ne o fer-ne ús, reduint d'aquesta manera les opcions conegudes i vàlides per a una part de la població a les més habituals i esteses (com el cinema o el teatre).

Aquest estudi m'ha servit per fer-me conscient de la importància de conèixer la població sobre la que es treballa, viure la seva realitat per tal de comprendre-la i adaptar les propostes. Penso que una política cultural construïda des de la gent, acaba estant molt més integrada en la vida dels veïns. D'aquesta manera, se la poden sentir pròpia, i la participació i implicació en la mateixa pot ser major i més entusiasta. En canvi, polítiques fetes des de la distància institucional, segurament es trobaran descontextualitzades i desarrelades del l'espai sobre el que s'apliquen, resultant molt menys útils.

És clar per a mi que, com a gestors i gestores culturals, a l'hora de pensar i dissenyar projectes d'intervenció directa en nuclis poblacionals, hem d'implicar-nos de ple en les seves realitats, conèixer-les i compartir-les, si volem aplicar polítiques culturals plenament participatives, significatives i adaptades a les realitats sobre les que actuem.

| BIBLIOGRAFIA |

- Ajuntament de Castelló de la Plana (2017). www.castello.es . Consultat entre l'1 de maig i el 20 de juny de 2017.
- Ajuntament de Granollers (2007). *Principis i criteris per a l'acció cultural a Granollers, una mirada des de l'Agenda 21 de la cultura*. Diputació de Barcelona i Ajuntament de Granollers.
- Associació Internacional de Ciutats Educadores (2004). Carta de les Ciutats Educadores. En VIII Congrés Internacional de Ciutats Educadores. Gènova.
- Baltà Portolés, J. i Pacual Ruiz, J. (2015). *Cultura i ciutat: la gestió de les polítiques culturals locals*. Barcelona. FUOC-UdG.
- Bernal, J.J.Y. (2005). El estudio de la infancia des de la psicologia cultural. *Avances en psicologia latinoamericana*, vol. 23, pp. 63-76.
- Cantó-Milà, N. (sense any). *Mètodes d'investigació en ciències humanes i socials*. Barcelona. FUOC-UdG.
- Castellanos Pineda, P. (sense any, a). *Introducció al disseny d'investigació*. Barcelona. FUOC-UdG.
- Castellanos Pineda, P. (sense any, b). *Els primers passos*. Barcelona. FUOC-UdG.
- Castellanos Pineda, P. (sense any, c). *Metodologies qualitatives per a la recerca en gestió cultural*. Barcelona. FUOC-UdG.
- Centro Urban (2017). www.centrourban.com . Consultat entre l'1 de maig i el 20 de juny de 2017.
- Chaves Salas, A.L. (2001). Implicaciones educativas de la teoria sociocultural de Vigotsky. *Educación*, vol. 25, núm. 002, Universidad de Costa Rica, pp. 59-65.

- Coelho, T. (2015). *El concepto de cultura en política cultural*. Barcelona. FUOC-UdG.
- Colectivo Ioé (2007). La participación política de los españoles: democracia de baja intensidad. *Papeles*, núm. 99, pp. 149-163.
- Consell d'Europa (2001). *Tractat de Niça*. Unió Europea.
- Doyal, L. i Gough, I. (1994). *Teoría de las necesidades humanas*. Barcelona. Icaria.
- Gobierno de España (1978). Constitución Española. Madrid. Agencia Española del Boletín Oficial del Estado.
- Gobierno de España (1985). Ley 7/1985 de 2 de abril (BOE 3.04.85). Ley Reguladora de Bases de Régimen Local (LRBRL).
- Gobierno de España (2003). Ley 57/2003, de 16 de diciembre, de medidas para la modernización del gobierno local, cuya necesidad y la urgencia era reclamada, desde la consideración de la singularidad de la gestión local de las grandes ciudades, al igual que acontece en muchos países de la Unión Europea y occidentales desde la Asamblea de A Coruña de la F.E.M.P., en noviembre de 1993.
- Huizinga, J. (1972). *Homo ludens*. Madrid. Alianza Editorial.
- Liebel, M. i Saadi, I. (2012). La participación infantil ante el desafío de la diversidad cultural. *Desacatos*, núm. 39, pp. 123-140.
- Linaza, J.L. (2013). El juego es un derecho y una necesidad de la infancia. *Bordón*, vol. 65 (I), pp. 103-117.
- Marín, I. (2009). Jugar, una necesidad y un derecho. *Aloma. Revista de Psicología, Ciències de l'Educació i de l'Esport*, núm. 25, pp. 233-249.
- Martinell Sempere, A i Coelho, T. (2015). *Polítiques culturals: concepte, configuració i tendències*. Barcelona. FUOC-UdG.

- Max-Neef., M. A. (1993). *Desarrollo a escala humana: Conceptos, aplicaciones y algunas reflexiones*. Barcelona. Icaria.
- Mosteiro, S. (2014). Els interessos culturals de la població de Catalunya 2013. *DeCultura*, núm. 5, pp. 1-28.
- Ochaita, E. i Espinosa, M.A. (2012). Los derechos de la infancia desde la perspectiva de las necesidades. *Educatio siglo XXI: Revista de la Facultad de Educación*, núm 30, 2, pp. 25-46
- Ortega, P. (2004). Educar para la participación ciudadana. *Pedagogía Social. Revista interuniversitaria*, núm. 11, pp. 215-236.
- Porro Gutierrez, J.M. (2012). Participacion ciudadana en el ámbito local: aproximación a la estructura normativa desde los reglamentos de participación ciudadana. *Revista Aragonesa de Administración Pública*, núm 39-40, pp. 387-399.
- Organització de les Nacions Unides (1948). Declaració Universal dels Drets Humans. En Assemblea General de les Nacions Unides.
- Organització de les Nacions Unides (1959). Convenció sobre els drets dels infants. En Assemblea General de les Nacions Unides.
- Sánchez, S. Gil, P i Abad, J. (1983). *Diccionario de Ciencias de la Educación*, vol. 1. Madrid. Santillana.
- Subdirecció General de Estadística y Estudios, Secretaria General Tècnica. (2015). *Encuesta de hábitos y prácticas culturales 2014-2015*. Ministerio de Educació, Cultura y Deporte.
- Tarrés i Vallespí, A. (sense any). *L'entrevista com a pràctica cultural*. Barcelona. FUOC-UdG.

ANNEXOS

ANNEX 1

ENTREVISTA SOBRE INTERESSOS CULTURALS A MARES I PARES D'INFANTS D'ENTRE 0 I 6 ANYS, VEÏNES I VEÏNS DEL BARRI DE L'AVINGUDA D'ALCORA

Data:	Entrevista número:
-------	--------------------

Nom i cognoms	Edat	
Nacionalitat	Sexe	
Estudis		
Situació laboral		
Estat civil		
Carrer on viuen		
Nom de fills/es	Edat	Sexe
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		

1. Com a família, acostumeu a consumir cultura a casa? Si / No

1.1. En quin format majoritàriament?

	CADA DIA	MÉS DE 4 DIES/ SETMANA	MENYS DE 4 DIES/ SETMANA	MAI
televisió				
ràdio				
internet				
llibres				
música				
premsa escrita (diaris i revistes)				
videojocs				

2. I fóra de casa? Si / No

2.1. En quin format majoritàriament?

	SEMPRE	MÉS DE 4 VEGADES / MES	MENYS DE 4 VEGADES / MES	ESPORÀDICAMENT	MAI
cinema					
concerts					
arts escèniques (teatre, circ, dansa, òpera, ...)					
biblioteca					
exposicions i museus					
Propostes culturals al carrer (organitzat per associacions, institucions públiques, ...)					

3. Quines d'aquestes activitats podeu desenvolupar al vostre barri?

Pots afegir-ne altres si no consten a la llista i es troben presents al barri.

	SI	NO
1. Cinema		
2. Concerts		
3. Arts escèniques		
4. Biblioteca		
5. Exposicions i museus		
6. Propostes culturals al carrer		
7. Participació activa en propostes culturals		

4. Quins equipaments culturals teniu al barri? Associacions de veïns, museus, biblioteques, centres cívics, ...

-
-
-

4.1. En cas que no hi hagen, creus que són necessaris? **Si / No**

4.2. Quins, de manera prioritària?

-
-
-

4.3. En cas de que hi hagen, trobes a faltar algun equipament en concret?

-
-
-

Entrem ja a parlar de la cultura i l'oci en família,

5. A nivell d'infància, quines opcions teniu dins el barri per compartir espais i temps de qualitat amb els vostres fills i filles?

-
-
-

5.1. Són suficients, segons el teu parer? **Si / No**

6. I fóra del vostre barri, coneixeu les opcions i ofertes culturals que teniu dins de la ciutat de Castelló per compartir temps en família?

6.1. Quines són?

-
-
-

6.2. Com us arriba aquesta informació?

7. Acostumeu a desplaçar-vos a altres llocs per gaudir d'aquestes activitats?
Si / No

8. Quines activitats culturals t'agradaria tenir prop de casa per compartir temps amb la teva família?

-
-
-

9. Creus que el barri té unes infraestructures adequades per als infants menors de 6 anys? **Si / No**

9.1. Per què?

10. Les famílies que teniu infants menors de 6 anys, manteniu relació?
Si / No

10.1. Si la resposta és afirmativa, què t'aporten aquestes relacions?

-
-
-

10.2. En quins espais es donen?

-
-
-

10.3. Creus que aquests espais són adequats? **Si / No**

10.4. Què creus que podria ajudar a dinamitzar i facilitar aquestes relacions?

-
-
-

11. Creus que són necessaris espais estructurats per a compartir la criança dels infants d'aquestes edats amb altres famílies? **Si / No**

11.1. Si la resposta és afirmativa, perquè? Què creus que t'aportarien?

-
-
-

11.2. Creus que en aquestes espais seria importants la presència de professionals de l'educació? **Si / No**

12. Faries ús d'un espai pensat per als infants i les famílies en el que es programaren activitats pensades per a famílies al teu barri? **Si / No**

ANNEX 2

RÚBRICA PER A L'ANÀLISI DE RESULTATS

DADES SOCIODEMOGRÀFIQUES						
Nacionalitat	ESPANYOLA					
Estudis	SUPERIORS		MITJANS		ELEMENTALS	
Situació laboral	ACTIU		ATURAT		ESPORÀDIC	
Estat civil	CASAT/DA	SOLTER/A	Solters AMB PARELLA	DIVORCIAT/DA	VIDU/A	ALTRES
Edat	25-30	30-35	35-40	40-45	45-50	+50
Sexe	HOME			DONA		
Relació amb el barri	Viu al barri i porta els nens a l'escola del barri		Viu al barri i porta els nens a una altra escola		No viu al barri i porta els nens a l'escola del barri de l'Avd d'Alcora	
					Altres	
Número de fills / filles	1 fill		2 fills		3 fills	
					4 o més fills	
Edats dels fills	0-2 anys		3-4 anys		5-6 anys	
					7 o més anys	

CONSUM CULTURAL

A casa:

	Cada dia	Més de 4 dies/setmana	Menys de 4 dies/setmana	Mai
televisió				
ràdio				
internet				
llibres				
música				
premsa escrita (diaris i revistes)				
videojocs				
CATEGORIES EXTRA*				
pel·lícules (categoria extra)				

*No contemplades en un primer moment, extretes a partir de les entrevistes realitzades

Al carrer:

	Sempre	Més de 4 dies/setmana	Menys de 4 dies/setmana	esporàdicament	Mai
cinema					
concerts					
arts escèniques (teatre, circ, dansa, òpera, ...)					
biblioteca					
exposicions i museus					
Propostes culturals al carrer (organitzat per associacions, institucions públiques, ...)					

Serveis culturals / activitats culturals que hi ha al barri:

	SI	NO	observacions
1. Cinema			
2. Concerts			
3. Arts escèniques			
4. Biblioteca			
5. Exposicions i museus			
6. Propostes culturals al carrer			
7. Participació activa en propostes culturals			
CATEGORIES EXTRA*			
8. Parròquia San José Obrero (activitats per a joves)			
9. AAVV Maset Blau			
11. Centre Urban			
12. Parcs			
13. Maset blau (en reconstrucció)			
14. AAVV Parc Mèrida			
15. Sentim els Parcs al Parc Mèrida			
16. AAVV de la tercera edat			
Cap servei cultural			

Consideren necessaris més equipaments?

SI	NO

Equipaments que consideren més necessaris:

TIPUS D'EQUIPAMENT	NOMBRE DE PERSONES QUE EL CONSIDEREN NECESSARI

TEMPS LLIURE I DE QUALITAT, OCI I CULTURA EN FAMÍLIA

Opcions que ofereix el barri.

OPCIONS EXISTENTS	RESPOSTES ENTREVISTATS/DES	LES CONSIDEREN SUFICIENTS?	
		SI	NO
Observacions:			

Desplaçament i opcions culturals fóra del barri:

OPCIONS EXISTENTS O CONEGUDES	Número de RESPOSTES	ES DESPLACEN PER REALITZAR ACTIVITATS?	
		SI	NO
		COM ELS ARRIBA LA INFORMACIÓ	

Consideració actual de les opcions al barri i preferències de serveis:

PREFERÈNCIA ACTIVITATS CULTURALS FAMILIARS AL BARRI		CONSIDERES ADEQUADES LES INFRAESTRUCTURES DEL BARRI PER A INFANTS MENORS DE 6 ANYS?	
		SI	NO
		MOTIUS	

Relacions entre les famílies del barri

EXISTÈNCIA DE RELACIONS ENTRE FAMÍLIES		ON ES DONEN LES RELACIONS			QUE PODRIA AJUDAR A DINAMITZAR/FACILITAR-LES	
SI	NO					
		ES CONSIDEREN ADEQUATS AQUESTS ESPAIS				
		SI	NO	NS/NC		

Espais estructurats per a la convivència amb altres famílies i el temps en família

CREUS NECESSARIS ESPAIS ESTRUCTURATS		QUÈ PENSES QUE APORTARIEN	
SI	NO		
Observacions:			
EN FARIES ÚS?			
SI	NO		